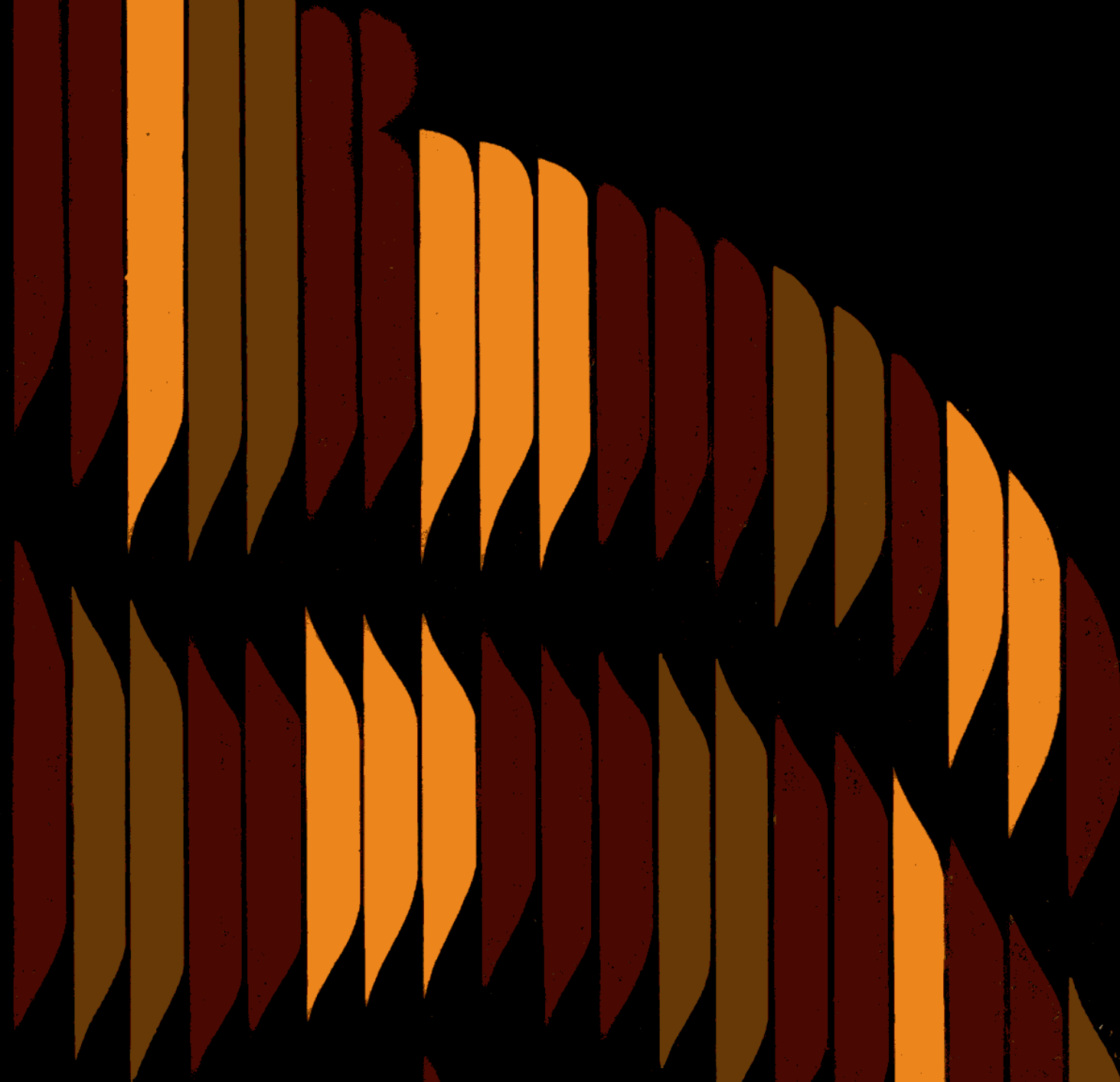

СОЛОСІШВ БАНДУРИСТА

СОЛОСШІВ БАНДУРИСТА

*Репертуарний збірник
для дитячих музичних шкіл
та музичних училищ*

КИЇВ „МУЗИЧНА УКРАЇНА“ 1985

Редактори-упорядники
З. П. Бузина, М. Т. Лисенко, А. М. Шептицька

Редакція учбово-педагогічної літератури

ПЕРЕДМОВА

Дане видання адресується викладачам спеціальних класів бандури дитячих музичних шкіл та музичних училищ і містить необхідний мінімум методичних порад та музичного матеріалу для організації початкового навчання майбутнього бандуриста-співака.

Мистецтво бандуриста ґрунтується на багатовіковій інтернаціональній традиції так званого синтетичного виконавства, започаткованій ще творчістю античних кіфаредів, середньовічних бардів та труверів, народних співців — акинів, ашугів, кобзарів тощо. Специфіка його зумовлена вимогами органічного поєднання гри на інструменті з власним співом виконавця, який, таким чином, являє собою своєрідний «моноансамбль». Отже, особливого значення набуває проблема професійного оволодіння художнім «моносинтезом», формування механізму фахового виконавства. Саме в цьому, за задумом упорядників, і має насамперед допомогти викладачеві пропонований збірник. Репертуар, вміщений у ньому, складається переважно з дитячих пісень радянських композиторів; деякі з них створені сучасними українськими авторами спеціально для початкуючого співака-бандуриста, інші є перекладеннями творів для голосу в супроводі фортепіано. Прагнучи якнайповніше виявити всі художні можливості бандури, автори намагались відібрати пісні, відмінні за емоційно-образним змістом, різноманітно використати кожен із засобів музичної виразності. Здебільшого для вивчення пропонуються ліричні пісні, за формою часто куплетні, з ясним гомофонним складом, чіткою функціональною гармонією; в окремих творах наявний наскрізний музичний розвиток. Поступово учень знайомиться з найпростішими елементами поліфонічного викладу, колористичною гармонією, розспівуванням, дістає уявлення про речитатцію тощо.

Весь музичний матеріал розташовано за принципом поступового зростання труднощів поєднання голосу з інструментом; але конкретний розподіл за класами вчитель має здійснювати самостійно, залежно від індивідуальних особливостей кожного з учнів. Адже розбіжності у вокальній та загальномузичній підготовленості дітей, що приходять до класу бандури, можуть бути дуже значними.

В цілому збірник складається з п'яти розділів, їм передують загальні методичні поради та настанови. Перший розділ містить вправи та вокалізи, над якими учень працюватиме

протягом усього періоду навчання¹. В другому подано відносно нескладні пісні, придатні для дитячого сприйняття й виконання; але інструментальний супровід тут вже є досить розвиненим. На цьому етапі вокальну партію виконує учень, а інструментальну — викладач.

В третьому розділі вміщені більш складні, різноманітні за вокальним стилем твори; голоси диференційовані на чоловічі та жіночі. Учень виконує вокальну партію та найпростіші фрагменти інструментальної, викладач веде партію бандури і епізодично підспівує, допомагаючи учневі.

Четвертий та п'ятий розділи розраховані на вокально-інструментальний «моноансамбль», тобто на сольне виконання.

У більшості пропонованих музичних творів вокальна партія не дублюється супроводом на бандурі. По-перше, самостійне виконання вокальної мелодії в подальшому сприятиме розкриттю тембрових якостей голосу, більш гнучкому звуковисотному інтонуванню, дещо обмежуваному в унісонах, особливо з темперованою бандурою; по-друге, такий унісон збільнює можливості використання різноманітної фактури (зокрема, значно обмеженою стає вокально-інструментальна поліфонія). Відомо, що контрастна щодо голосу інструментальна партія підкреслює художню виразність вокальної.

Проте зовсім нехтувати унісонами не можна. Їх треба використовувати як засіб цілеспрямованого досягнення тембрового забарвлення голосу звучанням бандури. Крім того, поєднувати голос з інструментом в унісон досить легко з погляду техніки гри на інструменті. Епізодичне дублювання голосу бандурою та дублювання мелодії в сполученні з різними видами фігурацій становлять у методичному відношенні начебто проміжні шаблі до створення контрасту вокальної й інструментальної партій при їх інтонаційній єдності.

На початковому етапі виховання учня-бандуриста особливе значення має виконавський показ.

¹ Авторами вправ та вокалізів є:
№№ 2—11 — З. П. Бузина;
№№ 12—34, 48—60 — І. М. Вілінська;
№№ 1, 35—47 — М. Т. Лисенко.

ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ НАСТАНОВИ

Художній синтез в мистецтві бандуриста

Органічне сполучення різних видів мистецтв в єдиному творчому процесі називають художнім синтезом. Основними його ознаками є узгодженість та єдність всіх елементів у їх взаємозв'язку та взаємообумовленості, завдяки чому виникає можливість найбільш яскравого та цілісного відтворення ідейно-художнього задуму твору.

Мистецтво бандуриста є синтетичним за самою своєю основою: адже тут музикант втілює в одній особі і співака, і виконавця на інструменті, залучає певною мірою ще й елементи пантоміми, мімічні виражальні засоби. Виникає неповторний художній ефект, значною мірою зумовлений «моноансамблевістю»: єдність розуміння й оцінки твору, єдність задуму, що його реалізує один музикант, роблять досяжнішим варіювання нюансів живого інтонування в процесі виконання. Але водночас надзвичайно зростає відповідальність митця, ускладнюються задачі, що постають перед ним. І значною мірою успіх бандуриста-співака залежить від наявності у нього специфічних здібностей, природного нахилу до «поліфонічної» діяльності. Отже, при доборі майбутніх учнів слід звертати особливу увагу саме на ці здатності, а в подальшому будувати методику навчання відповідно до їх характеру та рівня підготовки дитини.

У світлі вищесказаного зрозуміло, що під час навчання необхідний найтісніший творчий контакт поміж викладачами співу та гри на бандурі (якщо ці дисципліни вивчаються окремо).

Працюючи з бандуристом-початківцем, вчитель в цілому спирається на загальні настанови музичної педагогіки стосовно виховання юних інструменталістів та співаків; проте є чимало й досить специфічних моментів. Вони розглядаються в наступних розділах.

Методика розвитку музичного слуху бандуриста-співака

Фахівці з хорового співу, як правило, наполегливо пропонують для розвитку музичного слуху якомога більше практикувати акапельний спів. Крім того, вважається, що метод ви-

ховання, при якому учень привчається спочатку уявити, почути звук внутрішньо, а потім виконати, у всіх випадках є прогресивнішим за метод: «виконую, а потім чую». Тим часом специфіка мистецтва бандуриста полягає у співі з інструментальним супроводом, а сама бандура належить до таких інструментів, що дозволяють видобувати занотовані звуки й співзвуччя без їх точного попереднього уявлення, на відміну, наприклад, від скрипки.

Чи не криється в цьому положенні якась небезпека для розвитку музичного слуху бандуриста?

Провідна роль попередніх слухових уявлень у виконавському процесі є незаперечною. Проте не варто забувати, що й музичний інструмент сам по собі збагачує слухові уявлення виконавця. Саме необхідність чути й контролювати одночасно вокальну й інструментальну партії, а особливо ті елементи партії бандури, які не можна відтворити голосом, сприяє розвиткові музичного — зокрема ладо-гармонічного — слуху. І цю обставину треба враховувати у навчанні.

Інструментальний супровід допомагає також створити потрібний емоційний стан виконавця. Знайомлячись з піснею, призначеною для вивчення, юний бандурист спочатку грає мелодію на бандурі, готуючись потім її заспівати. Але водночас він звертає увагу і на гармонічний супровід, що впливає на характер мелодії. Інакше кажучи, вже на першому етапі знайомства з музичним твором учень має змогу уявити собі цілісний художній образ. Таким чином, оволодіння методикою акомпанементу в «моноансамблі» одночасно сприяє й збагаченню слухових уявлень бандуриста-співака, розвиткові його музичного слуху.

Початкове копіювання голосом мелодії з інструмента — метод цілком прийнятний. Проте його абсолютизація може стати гальмом в подальшому вивченні твору. Адже, поєднуючи спів зі грою, учень, що не засвоїв як слід вокальної партії, часто втрачає слуховий контроль над співом і постійно звертається до бандури, як до суфлера: інструмент має підказати, який звук треба взяти голосом. Отже, губиться ініціатива внутрішнього слуху.

Чи взагалі припустимо грати музичний матеріал, не повністю усвідомлений внутрішнім слухом? Так, на нашу думку, припустимо, але в певних межах і на певному — звичайно, початковому — етапі вивчення твору. Не можна, наприклад, відмовлятися від опанування віртуозного, технічно складного пасажу на тій підставі, що учень спочатку не повністю контролює висоту кожного його швидкоплинного звуку. Уявлення внутрішнім слухом інстру-

ментальної партії — не тільки передумова її вивчення. Це також мета, яка досягається з допомогою постійного і настирливого вслуховування в те, що граєш. Свідоме слухове засвоєння музичного твору, граничне усвідомлення гри, підпорядкування її контролю слухом — процес поступовий, природний та правомірний.

Остаточно ж можна вважати твір засвоєним лише тоді, коли наявні ідеально розвинені попередні слухові уявлення, що передують руховим процесам. Адже, не відчуваючи майбутнього звучання в його найтонших нюансах, неможливо конкретно і творчо відтворити музично-художній образ.

Інструментальна партія

Партія бандури в даному виданні розроблена досить різноманітно. В деяких творах інструментальні партії мають в цілому зображальний характер; є чимало й таких, що їм доручено лише функцію гармонічної підтримки партії голосу. Виникає небезпека спрощеного підходу до такого супроводу, що, в свою чергу, призводить до збіднення його ролі під час виконання. Необхідно з перших кроків виховувати в учня серйозне ставлення до простого аккомпанементу. Навіть в найпростішій фактурі — бас та гармонічна фігурація — треба відчувати чітке метроритмічне крокування басу, виразний рух фігурацій. Логічне підкреслення дисонуючих гармоній, виділення кульмінації, показ початку, розвитку й завершення фрази — до всього цього викладач має привчити початкуючого бандуриста в процесі засвоєння інструментальної партії, адже виразна гра формує й виразність співу. Без високого рівня виконання інструментальної партії досягти художньо досконалого «моноансамбля» неможливо.

Вже на цьому етапі навчання важливого значення набувають питання прищеплення суто професіональних навичок. Педагог має прилучити учня до певних елементів виконавської культури: привчити не грати на розстроєній бандурі, не ігнорувати демпферні прийоми гри. Аналізуючи твір, юний бандурист мусить звертати велику увагу на способи виконання тих самих прийомів гри — наприклад, арпеджіато, тремоло — у творах, що різняться за характером.

Вивчаючи партію бандури відокремленими частинами, слід досить чітко відпрацювати поєднання цих частин у цілісному виконанні.

При цьому учень з допомогою вчителя повинен ясно усвідомити художню роль кожної з частин твору та її місце в музичній формі.

Принципово важливою для опанування бандури є гра двома руками. Координація рухів обох рук під час вивчення твору забезпечує одночасне відтворення різноманітної динаміки, штрихів, фактури тощо. Крім того, вона є одним із шаблів досягнення нового, вищого етапу мистецтва бандуриста: усвідомлення водночас і музичного цілого, і його частин — вокальної та інструментальної партій. Це сприяє розвитку поліфонічного мислення, що є необхідним для бандуриста. А тому навчання гри двома руками слід починати якомога раніше. Нехай це будуть найелементарніші коротенькі завдання, але ж і вони становлять для початківця неабиякий психологічний бар'єр, який дуже важливо подолати.

Своєрідним підготовчим моментом до оволодіння грою двома руками стає гра гам різними ритмічними тривалостями. Усвідомлення різної кількості звуків у рівних метричних долях підготовлює учня до подальшого опанування різних ритмічних фігур одночасно при грі двома руками.

Особливої уваги виконавця потребує середній регістр бандури, що найчастіше застосовується в інструментальному супроводі, оскільки він має універсальні виразальні можливості й відповідає більшості різновидів людського голосу. Тим часом звучання струн середнього регістру сприймається як не досить подовжене, внаслідок чого звучання однієї струни ніби заважає сприйняттю звучання іншої. Враховуючи цю особливість, виконавець звертається до відповідних прийомів гри.

Зауважимо, що й басы бандури часом звучать у деяких виконавців не досить виразно й чітко. Але бас — це основа гармонії, і, мабуть, не випадково бандура побудована так, що басы знаходяться ближче до вуха музиканта, який повинен прислухатися до їх звучання.

Вокальна партія

Навчання юного співака — завдання відповідальне. Отже, не зайвим буде нагадати основні методичні положення щодо виховання дитячого співацького голосу.

Головним з них є вимога індивідуального підходу до розвитку здібностей та можливостей учня, врахування його особистих творчих даних: теситури, сили голосу тощо. Починаючи заняття, слід передусім ретельно проаналізувати ті вокальні навички, з якими дитина прийшла до класу бандури, визначити, що з них необхідно стимулювати й розвивати, а з чим треба буде наполегливо боротись.

Для ефективності навчального процесу вчитель повинен стежити за співацькою практикою учня в шкільному хорі, знати його музичні й вокальні уподобання, контролювати і формувати його музичне оточення.

Небажаним, проте, є настирливе прищеплення учневі власних смаків, а надто — своєї особистої манери співу, особливо в тих випадках, коли голос вчителя за своїми властивостями дуже відрізняється від голосу учня. Виконання вокальної партії викладачем під час уроку має лише стимулювати свідомий і самостійний творчий пошук учня. Співак з самотніми здатностями «своїм» голосом може проспівати психологічно глибше й переконливіше, ніж копіюючи когось, хай навіть і видатного виконавця.

Основні методичні настанови навчання співу такі:

1. Співати можна дозволити тільки абсолютно здоровій дитині. При найменших ознаках захворювання голосового апарату слід припинити заняття і рекомендувати учневі негайно звернутись до лікаря.

2. Найнебезпечнішим для дитячого голосу є спів форсованим, надто гучним звуком. Необхідно уникати напруження, при систематичних заняттях голос сам набере сили. Треба стежити, щоб голосний звук не підмінювався крикливим, а тихий — безбарвним; категорично відмовитись від крику й шепотіння. Вивчати пісню доцільно півголосом, на півдиханні, але завжди у високій позиції. Такий спокійний спів сприяє і розвитку вокального слуху.

3. Дуже важливо систематично працювати над правильним співацьким диханням. Досвідчений виконавець вдихає лише стільки повітря, скільки потрібно для наступної музичної фрази. Вдих мусить бути швидким, а видих — повільним, економним, обережним. Що вищий звук, то спокійнішим має бути видих. Насичений, експресивний звук потребує глибокого вдиху.

4. Одне з основних питань виховання співа-

ка-бандуриста — досягнення чистої звуковисотної інтонації, що з'являється, як правило, лише внаслідок тривалого тренування. Причини фальшивої інтонації бувають різними: недостатня розвиненість звуковисотного слуху, невміння прислухатись до власного голосу (відсутність вокального слуху), хвилювання, хворобливий стан, недоліки постановки голосу, зайва напруженість м'язів тощо. Великої уваги щодо точності інтонування вимагають звуки дрібних тривалостей. Виконання портаменту в початковому періоді навчання є неприпустимим; в подальшому його можна застосовувати при умові наявності досконалого художнього смаку й певної майстерності.

5. Для досягнення творчого успіху дуже велике значення має вірна постановка голосу молодого співака, тобто виховання кантиленного співу, розширення діапазону, розкриття тембрової барвистості та динамічної гнучкості голосу.

Для досягнення кантиленного звучання необхідно тягнути голосні до кінця тривалості звука, а приголосні вимовляти швидко, чітко. З трьох основних типів втілення поетичного ритму в співі (скандування, розспівування і мелодекламація) дітям найлегше виконувати скандування, але воно гальмує оволодіння кантиленим співом і призводить до небажаної тембрової строкатості, що не має нічого спільного з тембровою барвистістю. Темброва стабільність порушується також при виконанні широких інтервалів і під час вимовлення двох або більше голосних літер підряд. Тому важливо уважно прислухатись до тембру з метою його корекції. Так, запобігаючи виникненню відкритого звука, звучання «а» іноді дещо наближають до «о» (звук ніби заокруглюється). Вигуки відокремлюються цезурами. Можливі й інші прийоми.

Розширювати діапазон голосу треба надзвичайно повільно й обережно, починаючи з його середнього регістру, що звучить природно і вільно, без напруги. Діапазон вокальної партії обраних для вивчення музичних творів має бути трохи вужчим за робочий, причому слід уникати занадто частого вживання найвищих і найнижчих звуків, приступних даному співакові. Резонаторну установку голосового апарату доцільно будувати за найвищим звуком кожної музичної фрази.

6. Для виразності співу велике значення має культура вокального мовлення. Вивчаючи віршований текст пісні, треба бути дуже уважним до орфоєпії (правильності вимови). Зміст

слова підкреслюється відповідною вокальною інтонацією, але це зовсім не означає, що таким чином необхідно виділяти кожне слово. Навпаки — один влучний наголос може зцентрувати всю фразу.

Якщо фонетичні акценти слів не збігаються з метроритмічними акцентами мелодії, музичний текст треба підпорядковувати поетичному.

7. Перед кожним вокальним заняттям і особливо перед концертом необхідне розспівування. Матеріал для нього кожний співак вибирає індивідуально. Це можуть бути вправи, наведені в даному виданні, або ж інші вокалізи, уривки з пісень тощо. Кожну вправу-розспівування бажано спочатку програти на бандурі: тоді вона «працює» і як слухова настройка, і як елемент розігрування рук виконавця.

8. Особливий аспект мистецтва співака-бандуриста становлять міміка та пантоміма. Спеціальних тренувань вони не вимагають, головне — стежити за природністю і невимушеністю рухів, запобігаючи шкідливим м'язовим напруженням. Але якщо міміка учня протистоїть змісту виконуваної музики, якщо виникає зловживання певним мімічним або пантомімічним прийомом, вчитель повинен втрутитись активно та допомогти викоренити ці недоліки.

Звертання співака-бандуриста до мімічних та пантомімічних ефектів є найдоречнішим під час інструментального програвання або пауз, що також активно вплітаються у музично-драматургічний розвиток твору.

Крім цих загальних положень, слід пам'ятати, що функція вокальної партії стає тим відповідальнішою, чим простішим є інструментальний супровід мелодії: адже тоді в партії голосу зосереджується основний образно-емоційний зміст пісні. Домагаючись художньої виразності співу, слід мобілізувати й творчу ініціативу учня.

Текст доцільно вивчати окремо від мелодії, звертаючись до виразного декламування, з виділенням тих акцентів, що матимуть місце в співі. Мелодію куплетної пісні найкраще спочатку виконувати без слів і з мінімальним емоційним забарвленням: адже в наступних куплетах на ту саму вокальну інтонацію може припасти слово з іншим змістом. Якщо ж пісня має наскрізний музично-поетичний розвиток, засвоювати її мелодію доцільніше відразу зі словами.

Надзвичайно важливим для художнього співу є точний темп, зумовлений не лише характером твору, а й технічними можливостями

дитини. У надмірно сповільненому темпі їй не вистачає дихання, а занадто прискорений спів руйнує інтонацію і дикцію. Цезури між музичними фразами відокремлюють одну музичну думку від іншої. У самій музичній фразі цезури і паузи є складовою частиною музичної думки і мають бути виправдані її логікою.

Поєднання інструментальної і вокальної партій

Основна мета роботи над вокально-інструментальним твором — високохудожнє його виконання, справді професіональне оволодіння «моносинтезом». В цьому напрямку спрямовуються зусилля і учителя, і учня, а запорукою творчого успіху стає насамперед послідовно уважне й серйозне ставлення до пісні, що вивчається.

Обраний твір має захоплювати учня своїм художнім змістом і приносити високу естетичну насолоду. Важливо, щоб обидві його складові — і вокальна і інструментальна партії — повністю відповідали виконавським можливостям молодого бандуриста, а виконавський план опрацювання пісні — тобто послідовність дій музиканта від найпростіших до більш складних — спирався на усвідомлення, оцінку та ґрунтовний аналіз всіх застосованих засобів виразності в їх зв'язку з художньою суттю твору. Безпосередньо емоційне та аналітичне ставлення до музики мають співіснувати і доповнювати одне одного; в цьому основа свідомого й змістовного виконання в майбутньому.

При ознайомленні з піснею, призначеною для вивчення, бажано, щоб її виконав спочатку сам викладач. Це корисно для розуміння учнем не лише художнього образу, а й структури твору, і конкретних учбових завдань як в вокальній, так і в інструментальній партії. Якщо це чомусь неможливо, варто скористатись з доброякісного звукозапису твору на магнітофонній стрічці.

Відразу треба також відзначити, вокальна чи інструментальна партія несе головне навантаження у створенні цілісного музично-художнього образу. В дитячих піснях для голосу в супроводі бандури найчастіше основою є вокальна мелодія зі словами. Але якщо в куплетній пісні музикант щоразу одноманітно підкреслюватиме лише партію голосу, залишаючи поза увагою виразні моменти в партії інструмента, він легко може припуститись сухого, антихудожнього виконання.

Отже, одним з найгрунтовніших завдань співака-бандуриста, що постає при засвоєнні вокально-інструментального твору, є взаємне узгодження партій голосу та інструмента. В цьому смислі дуже корисною вправою для учня є акомпанування іншому виконавцю (особливо співакові).

На питання, як учень повинен вивчати пісню — чи відразу обидві партії, чи послідовно одну за одною, — слід відповісти: послідовно, але обов'язково при умові цілісного слухового уявлення всього твору. Не можна, наприклад, виразно інтонувати мелодію, якщо внутрішньо не чуєш її гармонічної основи, адже підсвідомо співак завжди гармонізує те, що виконує, але його власна гармонія може бути дуже далекою від авторської. Отже, вивчаючи одну партію, учень повинен одночасно чітко уявляти другу. Перш ніж поєднати партії, доцільно спробувати варіювати способи їх виконання: скажімо, вокальну виконувати реально, а інструментальну «читати очима», і навпаки; співати мелодію, супроводжуючи її грою лише однієї руки (спочатку тієї, що є вправнішою); виконувати одну партію в поєднанні з магнітофонним записом другої. Користуватися магнітофоном варто ще й тому, що так співак краще чує власний голос.

Тільки після вивчення напам'ять однієї з партій доцільно їх поєднати.

Можливі випадки, коли обидві партії зовсім легкі для виконання. Тоді, звичайно, затримувати процес поєднання співу з грою на інструменті не варто. Але на пізніших етапах вивчення навіть такого твору корисно практикувати відокремлене виконання, зосереджуючи увагу на якості звучання кожної з партій.

Яку з партій краще засвоювати першою? Тут однозначної відповіді дати не можна. Якщо одна з них помітно важча за другу, доцільніше починати з простішої. Якщо такої чіткої відмінності немає, перевагу слід віддати тій, що є більш навантаженою змістовно. Коли ж і за змістом явної переваги не відчувається, треба спочатку вчити вокальну партію.

Дуже корисні для опанування вокально-інструментального твору заняття молодих бандуристів удвох або й утрех.

Пропонуємо один із можливих варіантів послідовного засвоєння вокально-інструментального твору (пісні) одночасно двома учнями приблизно однакового рівня здібностей та підготовки.

1. Учитель грає і співає, аналізує твір; учні слухають.

2. Учні підбирають мелодію пісні на бандурі. Учитель стежить за тим, щоб вони лише грали її, уважно прислухаючись, і не намагались відразу співати. Треба вивчити мелодію так, щоб впевнено і точно виконувати її на інструменті.

3. Учні співають пісню поодиноці та в унісон, прислухаючись до інструментального супроводу, що його виконує вчитель.

4. Учні засвоюють партію бандури (під контролем учителя); вокальна партія час від часу поновлюється в пам'яті.

5. Учитель співає мелодію, учні акомпанують.

6. Учні виконують пісню вдвох: один грає, другий співає (по черзі).

7. Учні грають і співають в унісон.

8. Кожен учень грає і співає сам.

За такою схемою можна вчити і всю пісню цілком, і окремі її частини.

Переходити до наступного етапу засвоєння твору треба не кваплячись, коли учень добре опанував попередній. Зрозуміти й усвідомити завдання — справа набагато легша, ніж вироблення виконавської навички, а для досягнення технічно досконалого виконання навички мають бути досить міцними.

Найважливішим психологічним завданням під час вивчення кожної з партій окремо та їх поєднання є засвоєння рухових навичок на підсвідомому рівні, тобто їх автоматизація. Можна сказати, що методика технічного засвоєння твору — це пошук найраціональніших шляхів вироблення такої автоматизації, тобто засвоєння кожної партії в такій мірі, яка дозволяє вільно виконувати її в поєднанні з другою. Свідоме використання автоматичних дій та їх корекція — це і є технічна майстерність.

Доцільно робити спроби поєднання партій на різних етапах їх засвоєння. Скажімо, спочатку учень вивчив лише партію голосу; варто запропонувати йому проспівати напам'ять, а грати з нот. Засвоїв учень обидві партії, нехай ще і в уповільненому темпі — знову дається вправа на поєднання. Наступний етап — коли обидві партії вже легко виконуються в потрібному темпі і на належному рівні виразності.

З метою контролю автоматизму засвоєння інструментальної партії можна застосовувати аритмічне, довільне мовлення — читання незнайомого тексту на фоні гри, що вимагає спрямування неабиякої уваги на мовлення. При цьому треба враховувати, що виконання однотипної фактури автоматизується швидше й надійніше, ніж мінливої.

Не зайвим буде перевірити й міцність засвоєння вокальної партії шляхом співу поза слуховим контролем. Учень одягає навушники, з'єднані з радіотрансляційною мережею чи магнітофоном; власного голосу він не чує і має контролювати інтонування лише з допомогою м'язових відчуттів. Аналогічно, до речі, перевіряється гра на інструменті — з закритими очима.

К. С. Станіславський не дарма говорив, що виконавець повинен віртуозно володіти своєю увагою. Одночасна зі співом гра дещо погіршує умови для співу. Виконавські рухи, потрібні за логікою інструментальної партії, можуть не відповідати логіці співоцькій; слід стежити, щоб не трапилось їх рефлексорної зміни.

Для досягнення «моносинтезу» правильна постановка інструмента, вдало підібраний стілець, раціональна економія м'язової енергії під час гри, зняття зайвого напруження набувають особливого значення, навіть більшого, ніж при виконанні суто інструментального чи суто вокального твору.

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ

Вокально-інструментальні вправи та вокалізи

Нижченаведені вправи та вокалізи мають сприяти виробленню навичок поєднання вокальної та інструментальної партій. Цією метою обумовлені і добір матеріалу, і система його розташування.

Інструментальний супровід призначений для виконання учнем. У вправах №№ 1—10 партія бандури дублює вокальну. Далі йдуть вправи без дублювання. В №№ 1—24 учень грає лише правою рукою, в №№ 25—28 — лише лівою (басові струни). В решті вправ передбачена гра двома руками.

Засвоєння вокальної партії вправ та вокаліз допомагає у формуванні початкових вокально-технічних навичок, як-от: оволодіння вірним співочим тоном, вокальною позицією, елементами кантилени, вироблення однохарактерності звучання голосних і чіткої вимови приголосних, відпрацьовування розширення діапазону, гнучкості та рухливості голосу, раціональне дихання.

Частину вправ, особливо початкових, можна транспонувати в інші тональності. Але не слід при цьому виходити за межі вільного звучання голосу. Якщо через транспонування в партії бандури виникають значні ускладнення для учня, інструментальну партію має виконати учитель.

Кожну вправу чи вокаліз потрібно співати або на одній голосній, або сполучаючи голосні з приголосними; починати слід знов-таки з тієї голосної, що є найзручнішою для даного учня.

Вивчати вправи необхідно ґрунтовно, не поспішаючи, стежачи за ритмічною точністю та синхронністю під час поєднання обох партій в процесі виконання.

В партії голосу кожен вокальний звук треба співати рівно, без динамічних сплесків, характерних для початкувчих бандуристів під час виконання короткоплинних звуків інструмента на фоні звука голосу, що тягнеться. Інакше кажучи, ритмічний рух супроводу не повинен порушувати вокальну кантилену.

Звичайно, кожна вправа призначена для оволодіння певним комплексом вокально-технічних навичок, але окремі навчальні завдання при цьому домінують. Педагог повинен не допускати бездумного співу, пояснювати мету вивчення кожної вправи.

Так, вправа № 1 є корисною для вироблен-

ня високої співацької позиції. Перед виконанням її варто кілька разів зробити позіх з закритим ротом (це, до речі, допомагає і звільненню гортані від м'язової напруги). Спочатку бажано співати з закритим ротом, потім — на ту голосну, що найкраще звучить в учня: якщо голос глухий, то на «і», якщо різкий — на «о» або «у». Намагатися постійно утримувати головне звучання.

Вправа № 2 пропонується для вироблення вірного співочого тону.

Вправи № 3—4 — для формування однохарактерності звучання голосних. Голосні можна сполучати з різними приголосними: «м», «н» — для чіткішого відчуття резонування, «з», «д» — для дзвінкості.

Вправи № 6—7 — для роботи над атакою звука, рухливістю та активністю діафрагми. Атака звука має бути природною, чіткою (але без напруження), вільною від поштовхів та переддихання.

Вправа № 8 — для утримання єдиної співацької позиції при повторенні одного звука.

Вправа № 9 — для розвитку м'язової пам'яті; вона вимагає позиційної точності, відчуття опори дихання. Стежити, щоб верхні звуки були в одній позиції.

Вправа № 10 — для розвитку кантилени, засвоєння елементів легато.

Вправа № 11 — для відчуття опори звука.

Значна кількість вправ (№№ 12—14, 16—17, 25, 28 та інші) призначена для оволодіння співом легато. Співати їх треба спокійно, стежити за плавним звуковеденням і точним переходом від звука до звука, тобто без «під'їздів» (глісандо). Спочатку співати на найзручнішу голосну (переважно «а»). Коли виконання легато на одній голосній стане задовільним, можна переходити до чергування різних голосних або до сольфеджування. В деяких вправах (наприклад, № 6, 9) пропонуються конкретні голосні, на яких тут вокалізувати найдоцільніше.

Вправи №№ 14, 15, 20, 21 розраховані на вироблення легато при виконанні тризвуків та арпеджіо. Корисно співати крещендо на русі вгору та димінундо — вниз.

Вправи № 23, 27 привчають до позиційної точності, відчуття опори дихання, розвивають м'язову пам'ять, формують елементи стаккато.

В ряді вправ повністю домінує методичне завдання поєднання співу з інструментальним супроводом (наприклад, №№ 35—47). Ці вправи, так само, як і кінцеві вокалізи, розташовані в порядку ускладнення комплексних завдань вокально-інструментального сольного виконавства.

Вокально-технічні завдання необхідно поєднувати з завданнями емоційного забарвлення виконання; для цього доцільно пробувати співати вправу то весело, то сумно, то жалібно тощо. Виконання навіть найпростіших вправ слід намагатися довести до рівня художнього.

Більшість вокалізів краще виконувати в помірному темпі; свідомо змінюючи темпи та динаміку, учень одночасно коригує емоційний характер вправи.

Для вироблення певної сталої навички необхідно, щоб учень повторював вправу щоденно і багаторазово, але не перевтомлюючись, оберегаючи свій голосовий апарат.

Надзвичайно корисно виконувати двоголосні поліфонічні приклади з підручників сольфеджіо: один голос співати, а другий грати.

Домагаючись загального розвитку майбутнього бандуриста-співака, викладач може користуватись і іншими збірниками вправ та вокалізів.

Moderato

1

mf

mf

p

Andante

2

p

p

Andante

3 *mp*

I - e - a - o - y
A - e - i - o - y
Y - o - a - e - i

p

Andante

4 *mp*

p

Andante

5 *mp*

p

Moderato

6 *mp*

Я - я - я, е - е - е, йо - йо - йо, ю - ю - ю - я

p

Moderato

7 *mp*

p

Andante

8 *mp*

p

9

Andante *mp*

я — я — і — є — і — йо — і — ю, і —

p

я — і — є — і — йо — і — ю, і — я — і — є — і — йо — і — ю

10

Andante *mf*

Ма — ме — мі — мо — му, ма — ме — мі — мо — му, і т. д.

mf

Musical score for measures 10-11. The top staff is a vocal line with two accents (V) over the first and third measures. The bottom staff is a piano accompaniment with chords and melodic lines. The key signature has two flats and the time signature is 2/4.

Moderato

11

Musical score for measures 11-12. The top staff is a vocal line with lyrics "A - o -" and two accents (V) over the second and fourth measures. The bottom staff is a piano accompaniment with chords and melodic lines. The key signature has two flats and the time signature is 2/4. The dynamic marking *mf* is present.

Musical score for measures 12-13. The top staff is a vocal line with lyrics "i - o - i - a" and two accents (V) over the second and fourth measures. The bottom staff is a piano accompaniment with chords and melodic lines. The key signature has two flats and the time signature is 2/4. The dynamic marking *mf* is present.

Moderato

12

Musical score for measures 12-13. The top staff is a vocal line with a dynamic marking *mp*. The bottom staff is a piano accompaniment with chords and melodic lines. The key signature has two flats and the time signature is 4/4. The dynamic marking *p* is present.

Andantino

13

Musical score for measures 13-14. The top staff is a vocal line with a dynamic marking *mp* and an accent (V) over the second measure. The bottom staff is a piano accompaniment with chords and melodic lines. The key signature has two flats and the time signature is 4/4. The dynamic markings *f*, *mf*, and *p* are present.

Andante

14

mp

p

Detailed description: This system contains measures 14 and 15. The top staff is in treble clef with a 4/4 time signature. Measure 14 starts with a whole rest, followed by a half note G4, quarter notes A4 and B4, and a half note C5. A slur covers the notes from G4 to C5, with a dynamic marking of *mp*. Measure 15 starts with a whole rest, followed by a half note D5, quarter notes E5 and F5, and a half note G5. A slur covers the notes from D5 to G5, with a dynamic marking of *mp*. The bottom staff is in bass clef with a 4/4 time signature. It features a series of chords: a whole note chord (G2, B1, D2), a half note chord (A2, C3, E2), a quarter note chord (B2, D3, F2), and a half note chord (C3, E2, G2). A slur covers the first three chords, with a dynamic marking of *p*. The final chord is a whole note chord (D2, F2, A1).

Moderato

15

mp

p

V

Detailed description: This system contains measures 15 and 16. The top staff is in treble clef with a 4/4 time signature. Measure 15 starts with a whole rest, followed by a half note G4, quarter notes A4 and B4, and a half note C5. A slur covers the notes from G4 to C5, with a dynamic marking of *mp*. Measure 16 starts with a whole rest, followed by a half note D5, quarter notes E5 and F5, and a half note G5. A slur covers the notes from D5 to G5, with a dynamic marking of *mp*. A *V* (accrescendo) marking is placed above the first note of measure 16. The bottom staff is in bass clef with a 4/4 time signature. It features a series of chords: a whole note chord (G2, B1, D2), a half note chord (A2, C3, E2), a quarter note chord (B2, D3, F2), and a half note chord (C3, E2, G2). A slur covers the first three chords, with a dynamic marking of *p*. The final chord is a whole note chord (D2, F2, A1).

Andantino

16

mp

p

V

Detailed description: This system contains measures 16 and 17. The top staff is in treble clef with a 3/4 time signature. Measure 16 starts with a whole rest, followed by a half note G4, quarter note A4, and a half note B4. A slur covers the notes from G4 to B4, with a dynamic marking of *mp*. Measure 17 starts with a whole rest, followed by a half note C5, quarter note D5, and a half note E5. A slur covers the notes from C5 to E5, with a dynamic marking of *mp*. A *V* (accrescendo) marking is placed above the first note of measure 17. The bottom staff is in bass clef with a 3/4 time signature. It features a series of chords: a whole note chord (G2, B1, D2), a half note chord (A2, C3, E2), a quarter note chord (B2, D3, F2), and a half note chord (C3, E2, G2). A slur covers the first three chords, with a dynamic marking of *p*. The final chord is a whole note chord (D2, F2, A1).

Andantino

17

mp

p

V

Detailed description: This system contains measures 17 and 18. The top staff is in treble clef with a 3/4 time signature. Measure 17 starts with a whole rest, followed by a half note G4, quarter note A4, and a half note B4. A slur covers the notes from G4 to B4, with a dynamic marking of *mp*. Measure 18 starts with a whole rest, followed by a half note C5, quarter note D5, and a half note E5. A slur covers the notes from C5 to E5, with a dynamic marking of *mp*. A *V* (accrescendo) marking is placed above the first note of measure 18. The bottom staff is in bass clef with a 3/4 time signature. It features a series of chords: a whole note chord (G2, B1, D2), a half note chord (A2, C3, E2), a quarter note chord (B2, D3, F2), and a half note chord (C3, E2, G2). A slur covers the first three chords, with a dynamic marking of *p*. The final chord is a whole note chord (D2, F2, A1).

Andante

18

mp

p

Detailed description: This system contains measures 18 and 19. The top staff is in treble clef with a 4/4 time signature. Measure 18 starts with a whole rest, followed by a half note G4, quarter notes A4 and B4, and a half note C5. A slur covers the notes from G4 to C5, with a dynamic marking of *mp*. Measure 19 starts with a whole rest, followed by a half note D5, quarter notes E5 and F5, and a half note G5. A slur covers the notes from D5 to G5, with a dynamic marking of *mp*. The bottom staff is in bass clef with a 4/4 time signature. It features a series of chords: a whole note chord (G2, B1, D2), a half note chord (A2, C3, E2), a quarter note chord (B2, D3, F2), and a half note chord (C3, E2, G2). A slur covers the first three chords, with a dynamic marking of *p*. The final chord is a whole note chord (D2, F2, A1).

Moderato

19

mp

p

V

Detailed description: This system contains measures 19 and 20. Measure 19 is marked 'Moderato' and features a melody in the treble clef starting with a half rest, followed by a series of eighth notes (G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4) with a dynamic of *mp*. A fermata is placed over the final note. The bass clef accompaniment consists of a series of chords (G4-B4, G4-B4, G4-B4, G4-B4, G4-B4) with a dynamic of *p*. Measure 20 is marked 'Andante' and features a melody in the treble clef starting with a half rest, followed by a series of quarter notes (G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4) with a dynamic of *mp*. The bass clef accompaniment consists of a series of chords (G4-B4, G4-B4, G4-B4, G4-B4, G4-B4) with a dynamic of *p*. A fermata is placed over the final note.

Andante

20

mp

p

V

Detailed description: This system contains measures 20 and 21. Measure 20 is marked 'Andante' and features a melody in the treble clef starting with a half rest, followed by a series of quarter notes (G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4) with a dynamic of *mp*. The bass clef accompaniment consists of a series of chords (G4-B4, G4-B4, G4-B4, G4-B4, G4-B4) with a dynamic of *p*. Measure 21 is marked 'Andante' and features a melody in the treble clef starting with a half rest, followed by a series of quarter notes (G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4) with a dynamic of *mp*. A fermata is placed over the final note. The bass clef accompaniment consists of a series of chords (G4-B4, G4-B4, G4-B4, G4-B4, G4-B4) with a dynamic of *p*.

Andante

21

mp

p

V

Detailed description: This system contains measures 21 and 22. Measure 21 is marked 'Andante' and features a melody in the treble clef starting with a half rest, followed by a series of quarter notes (G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4) with a dynamic of *mp*. A fermata is placed over the final note. The bass clef accompaniment consists of a series of chords (G4-B4, G4-B4, G4-B4, G4-B4, G4-B4) with a dynamic of *p*. Measure 22 is marked 'Andante' and features a melody in the treble clef starting with a half rest, followed by a series of quarter notes (G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4) with a dynamic of *mp*. Two fermatas are placed over the final two notes. The bass clef accompaniment consists of a series of chords (G4-B4, G4-B4, G4-B4, G4-B4, G4-B4) with a dynamic of *p*.

Andante

22

mp

p

V

Detailed description: This system contains measures 22 and 23. Measure 22 is marked 'Andante' and features a melody in the treble clef starting with a half rest, followed by a series of quarter notes (G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4) with a dynamic of *mp*. Two fermatas are placed over the final two notes. The bass clef accompaniment consists of a series of chords (G4-B4, G4-B4, G4-B4, G4-B4, G4-B4) with a dynamic of *p*. Measure 23 is marked 'Moderato' and features a melody in the treble clef starting with a half rest, followed by a series of eighth notes (G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4) with a dynamic of *f*. Two fermatas are placed over the final two notes. The bass clef accompaniment consists of a series of chords (G4-B4, G4-B4, G4-B4, G4-B4, G4-B4) with a dynamic of *f*.

Moderato

23

Mi - mi-mi-mi. mi - mi-mi-mi - mi.

f

f

V

Detailed description: This system contains measures 23 and 24. Measure 23 is marked 'Moderato' and features a melody in the treble clef starting with a half rest, followed by a series of eighth notes (G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4) with a dynamic of *f*. Two fermatas are placed over the final two notes. The bass clef accompaniment consists of a series of chords (G4-B4, G4-B4, G4-B4, G4-B4, G4-B4) with a dynamic of *f*. Measure 24 is marked 'Moderato' and features a melody in the treble clef starting with a half rest, followed by a series of eighth notes (G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4) with a dynamic of *f*. Two fermatas are placed over the final two notes. The bass clef accompaniment consists of a series of chords (G4-B4, G4-B4, G4-B4, G4-B4, G4-B4) with a dynamic of *f*.

Andante

24

mp

p

p

Andantino

25

f

p

Moderato

26

mp

p

Allegretto

27

mf

p

First system of musical notation, featuring a treble staff and a bass staff. The key signature is G major (one sharp) and the time signature is 4/4. The treble staff contains a melodic line with a slur over measures 2-4. The bass staff contains a steady eighth-note accompaniment.

28

Andantino

Second system of musical notation, marked "Andantino". It features a treble staff and a bass staff. The treble staff has a melodic line starting at measure 28 with dynamics *mf* and *p*, and a "V" marking. The bass staff has a steady eighth-note accompaniment with dynamics *f* and *p*.

29

Andante

Third system of musical notation, marked "Andante". It features a treble staff and a grand staff. The treble staff has a melodic line starting at measure 29 with dynamics *f* and *p*, and a "V" marking. The grand staff has a piano accompaniment with dynamics *f* and *p*.

Fourth system of musical notation, featuring a treble staff and a grand staff. The treble staff has a melodic line with dynamics *p* and a "V" marking. The grand staff has a piano accompaniment with dynamics *p*.

Andante

30

mf

p

V

V

This system contains measures 30 and 31. The top staff is a single melodic line in treble clef with a key signature of two sharps (F# and C#) and a 4/4 time signature. It begins with a half rest, followed by a series of eighth notes: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4. A slur covers the notes from G4 to C5. A dynamic marking of *mf* is placed below the first note. A fermata is placed over the first measure. A breath mark (V) is placed above the measure containing C5. The second measure continues with G4, F#4, E4, D4, C4, with a slur covering the notes from G4 to C4. A second breath mark (V) is placed above the measure containing C4. The piano accompaniment consists of two staves. The right hand plays chords in treble clef, and the left hand plays single notes in bass clef. A dynamic marking of *p* is placed below the first measure of the piano part. A slur covers the notes in the left hand across measures 30 and 31.

V

This system contains measures 32 and 33. The top staff continues the melodic line from measure 31, with notes G4, F#4, E4, D4, C4, B3, A3, G3. A slur covers the notes from G4 to C4. A breath mark (V) is placed above the measure containing C4. The piano accompaniment continues with chords in the right hand and notes in the left hand.

Lento

31

p

mf

This system contains measures 34 and 35. The top staff begins with a half rest, followed by notes G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4. A slur covers the notes from G4 to C5. A dynamic marking of *p* is placed below the first note. A fermata is placed over the first measure. The second measure continues with G4, F#4, E4, D4, C4, B3, A3, G3. A slur covers the notes from G4 to C4. A dynamic marking of *mf* is placed below the first note of the second measure. The piano accompaniment consists of two staves. The right hand plays chords in treble clef, and the left hand plays single notes in bass clef. A dynamic marking of *p* is placed below the first measure of the piano part. A slur covers the notes in the left hand across measures 34 and 35.

Andantino

32

mf

p

V

V

This system contains measures 36 and 37. The top staff begins with a half rest, followed by notes G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4. A slur covers the notes from G4 to C5. A dynamic marking of *mf* is placed below the first note. A fermata is placed over the first measure. The second measure continues with G4, F#4, E4, D4, C4, B3, A3, G3. A slur covers the notes from G4 to C4. A breath mark (V) is placed above the measure containing C4. The piano accompaniment consists of two staves. The right hand plays chords in treble clef, and the left hand plays single notes in bass clef. A dynamic marking of *p* is placed below the first measure of the piano part. A slur covers the notes in the left hand across measures 36 and 37.

Andante

33

mf

V

V

p

Detailed description: This system contains measures 33 through 36. The top staff is a single melodic line in treble clef, 6/8 time, with a key signature of one flat. It features a series of eighth notes with slurs and accents, and two fermatas marked with a 'V'. The dynamic starts at *mf*. The piano accompaniment consists of two staves. The right hand plays chords in treble clef, starting with a *p* dynamic. The left hand plays a simple bass line in bass clef.

Andantino

34

mf

Detailed description: This system contains measures 34 through 36. The top staff is a single melodic line in treble clef, 4/4 time, with a key signature of two flats. It features a series of eighth notes with slurs and accents, and a fermata marked with a 'V'. The dynamic is *mf*. The piano accompaniment consists of two staves. The right hand plays chords in treble clef with slurs. The left hand plays a simple bass line in bass clef.

f

f

mf

f

p

f

f

mf

f

p

Detailed description: This system contains measures 35 and 36. The top staff is a single melodic line in treble clef, 4/4 time, with a key signature of two flats. It features a series of eighth notes with slurs and accents, and a fermata marked with a 'V'. The dynamic starts at *f*, changes to *f*, then *mf*, and ends with a *f* to *p* decrescendo. The piano accompaniment consists of two staves. The right hand plays chords in treble clef with slurs. The left hand plays a simple bass line in bass clef.

Moderato

35

mf

V

V

mf

Detailed description: This system contains measures 35 and 36. The top staff is a single melodic line in treble clef, 4/4 time, with a key signature of two sharps. It features a series of eighth notes with slurs and accents, and two fermatas marked with a 'V'. The dynamic is *mf*. The piano accompaniment consists of two staves. The right hand plays chords in treble clef with slurs. The left hand plays a simple bass line in bass clef.

Andante

Musical score for measures 36-37, marked *Andante*. The score is in 4/4 time with a key signature of one sharp (F#). The first system shows the vocal line starting with a *mf* dynamic, followed by a *f* dynamic. The piano accompaniment features a melody with triplets and a bass line with a triplet. The second system continues the piano accompaniment with a triplet and a *p* dynamic. The system concludes with a double bar line and a fermata over the final note.

Musical score for measures 38-40, marked *Andante*. The vocal line features a long melisma with a *dim.* (diminuendo) dynamic marking. The piano accompaniment continues with a triplet and a *p* dynamic. The system concludes with a double bar line and a fermata over the final note.

Largo

Musical score for measures 37-40, marked *Largo*. The tempo change occurs at measure 37. The vocal line begins with a *mp* dynamic. The piano accompaniment features a melody with a *mf* dynamic, followed by a *p* dynamic. The system concludes with a double bar line and a fermata over the final note.

Musical score for measures 41-44, marked *Largo*. The vocal line features a long melisma with a *mp* dynamic marking. The piano accompaniment continues with a melody and a bass line. The system concludes with a double bar line and a fermata over the final note.

The first system of the musical score consists of two staves. The upper staff is in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a common time signature. It contains a melodic line with a long slur spanning across the first two measures. The lower staff is in bass clef with the same key signature and time signature, providing a piano accompaniment with eighth and sixteenth notes.

Moderato

The second system is marked "Moderato". It begins with a treble clef staff in 6/8 time, featuring a melodic line with dynamic markings of *mf* and *p*. A fermata is placed over the final note of the first measure. The piano accompaniment is shown in two staves (treble and bass clefs) in 6/8 time, with dynamic markings of *p* and *pp*. The system number "38" is indicated at the beginning of the piano part.

Allegretto

The third system is marked "Allegretto" and is in 4/4 time. The treble clef staff contains a melodic line with a dynamic marking of *mf* and a fermata over the final note. The piano accompaniment is shown in two staves (treble and bass clefs) with dynamic markings of *f* and *mf*. The system number "39" is indicated at the beginning of the piano part.

The fourth system continues the piano accompaniment from the previous system, showing the treble and bass clef staves with rhythmic patterns and dynamic markings.

First system of musical notation, featuring a treble clef staff with a melodic line and a grand staff with a rhythmic accompaniment. The key signature has one sharp (F#) and the time signature is 4/4. The piece concludes with a fermata over the final notes.

Maestoso

Second system of musical notation, marked **Maestoso**. It includes dynamic markings *mf* and *cresc.*, and accents *V*. The system starts at measure 40. The treble staff has a melodic line with accents, and the grand staff has a rhythmic accompaniment with chords and a bass line.

Third system of musical notation, featuring a treble clef staff with a melodic line and a grand staff with a rhythmic accompaniment. The key signature has one sharp (F#) and the time signature is 4/4. The piece concludes with a fermata over the final notes.

Moderato

Fourth system of musical notation, marked **Moderato**. It includes dynamic markings *mf* and *p*, and a glissando *gliss.* in the grand staff. The system starts at measure 41. The treble staff has a melodic line with slurs, and the grand staff has a glissando over the piano accompaniment.

System 1: A musical score system with three staves. The top staff is a single melodic line in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 2/4 time signature. The middle and bottom staves are a grand staff (treble and bass clefs) with a key signature of one sharp. The music consists of rhythmic eighth-note patterns. A dynamic marking 'p' (piano) is located below the grand staff. There are also some markings above the grand staff, possibly indicating fingerings or articulation.

System 2: A musical score system starting at measure 42. The top staff is in treble clef with a key signature of two sharps (F# and C#) and a 2/4 time signature. The tempo is marked 'Moderato' and the dynamic is 'f' (forte). The middle and bottom staves are a grand staff with the same key signature and time signature. The piano part features a steady eighth-note accompaniment. There are dynamic markings 'f' and 'V' (accents) throughout the system.

System 3: A musical score system continuing from the previous system. The top staff is in treble clef with a key signature of two sharps and a 2/4 time signature. The dynamic is 'dim.' (diminuendo). The middle and bottom staves are a grand staff with the same key signature and time signature. The piano part continues with eighth-note accompaniment. There are dynamic markings 'dim.' and 'V' (accents) throughout the system. A 'p' (piano) marking is at the end of the system.

Allegretto

43

p *mf* *f* *dim.*

p *mf* *f* *dim.*

Andante

44

mp *cresc.*

f *p* *cresc.*

f *dim.* *p*

f *dim.* *p*

Largo

V V V rit. V

f *dim.* *p*

45 *p* *cresc.* *f* *rit.*

a tempo V V V rit.

cresc. *f*

f a tempo *dim.* *p* *rit.*

За О. Гречаниновим

Moderato

V V V

mf *cresc.*

46 *mf* *cresc.*

V V V

First system of a musical score. It consists of three staves: a single treble staff at the top and a grand staff (treble and bass) below. The key signature has two flats (B-flat and E-flat), and the time signature is 3/4. The top staff begins with a dynamic marking of *f* and contains four measures, each starting with a *V* (Vibrato) marking. The second measure includes a *dim.* (diminuendo) marking. The grand staff begins with a *f* dynamic and contains four measures, with the second measure marked *dim.*. The bass line features a consistent eighth-note accompaniment pattern.

Second system of the musical score, continuing from the first. It has the same three-staff layout and key signature. The top staff has *V* markings above the first two measures and a *rit.* (ritardando) marking above the third measure. The grand staff has *rit.* markings in the second and third measures. The bass line continues with the eighth-note accompaniment.

Third system of the musical score, starting with the tempo marking **Adagio**. It features a key signature of one sharp (F#) and a time signature of 3/4. The system is numbered 47. The top staff begins with a *mf* (mezzo-forte) dynamic. The grand staff also begins with a *mf* dynamic. The music is characterized by long, sweeping melodic lines in both the treble and bass staves of the grand staff.

Fourth system of the musical score, continuing the *Adagio* section. It maintains the key signature of one sharp and the 3/4 time signature. The music continues with the same melodic style as the previous system, featuring long, flowing lines in both hands of the grand staff.

First system of a musical score. It consists of three staves: a single treble clef staff at the top, and a grand staff (treble and bass clefs) below. The key signature is one sharp (F#). The top staff contains a melodic line with a slur over the first four measures. The grand staff contains accompaniment with chords and moving lines in both hands.

Second system of a musical score, continuing from the first. It features the same three-staff layout. The top staff has a slur over the first four measures and a *rit.* marking above the final measure. The grand staff continues the accompaniment, with a *rit.* marking in the right-hand part of the final measure.

Andantino

Third system of a musical score, starting at measure 48. It features the same three-staff layout. The top staff begins with a 6/8 time signature and a *mp* dynamic marking. A fermata is placed over the first measure, and a *V* (crescendo) marking is at the end. The grand staff starts with a *p* dynamic marking and a crescendo hairpin. The key signature remains one sharp (F#).

First system of a musical score in G major. The upper staff features a melodic line with a slur over the first two measures and a fermata over the last two measures, marked with a 'V' above the staff. The piano accompaniment consists of a right-hand part with eighth-note patterns and a left-hand part with quarter notes.

Second system of the musical score. The upper staff has a melodic line with a slur and a fermata, marked with 'V' and 'cresc.' above the staff. The piano accompaniment includes a 'cresc.' marking in the right-hand part. The left-hand part continues with quarter notes.

Third system of the musical score. The upper staff features a melodic line with a slur and a fermata, marked with 'V' above the staff. The piano accompaniment continues with eighth-note patterns in the right hand and quarter notes in the left hand.

First system of musical notation. The vocal line (top staff) begins with a melodic phrase marked with a *p* dynamic and includes two breath marks (*V*). The piano accompaniment (middle and bottom staves) features a rhythmic pattern of eighth notes in the right hand and a bass line in the left hand, also marked with a *p* dynamic.

Second system of musical notation. The vocal line continues with a melodic phrase marked with a *p* dynamic, including a breath mark (*V*) and a *rit.* (ritardando) marking. The piano accompaniment continues with a similar rhythmic pattern, marked with a *p* dynamic and includes a *rit.* marking.

Andante

Third system of musical notation, starting with the tempo marking **Andante**. The vocal line (top staff) begins with a melodic phrase marked with a *mf* dynamic. The piano accompaniment (middle and bottom staves) features a harmonic accompaniment of chords, marked with a *p* dynamic in the first measure and a *mf* dynamic in the final measure.

First system of a musical score. The top staff is a single melodic line in treble clef with a key signature of two flats and a common time signature. It features a series of eighth notes with a slur and a 'V' marking above. The bottom two staves are a grand staff (treble and bass clefs) with block chords and a few bass notes. A 'V' marking is also present above the second measure of the grand staff.

Second system of the musical score, continuing the melodic and harmonic material from the first system. It includes similar notation for the single melodic line and the grand staff accompaniment.

Third system of the musical score, showing further development of the melodic and harmonic themes.

Fourth system of the musical score, the final system on this page. It includes dynamic markings such as *f* (forte) and *p* (piano), and performance instructions like *rit.* (ritardando). The notation includes slurs, 'V' markings, and a final cadence in the grand staff.

Allegretto

50

mf A —

mf

cresc.

cresc.

Allegretto

51

mf
A -

mf

First system of a musical score. It consists of a vocal line on a single treble clef staff and a piano accompaniment on two staves (treble and bass clefs). The key signature has three flats (B-flat, E-flat, A-flat) and the time signature is 4/4. The vocal line features a melodic line with eighth and quarter notes, including a phrase with a slur. The piano accompaniment features chords in the right hand and a simple eighth-note bass line in the left hand.

Second system of a musical score, identical in notation to the first system. It continues the vocal and piano parts from the previous system.

52

Andante

Third system of a musical score, starting at measure 52. The tempo is marked "Andante". The key signature has two sharps (F# and C#) and the time signature is 4/4. The system includes a vocal line and a piano accompaniment. The piano accompaniment features a rhythmic pattern of eighth notes with dynamic markings of *f* (forte) and *p* (piano). The vocal line begins with a fermata and a dynamic marking of *f*. A section of the piano accompaniment is marked with a "V" (Crescendo) and an "A" (Allegretto) marking.

System 1: Treble clef, key signature of one sharp (F#). The melody consists of three measures. The first measure is marked *p* (piano), the second *f* (forte), and the third *p*. Each measure begins with a breath mark (V) above the staff. The piano accompaniment features a steady eighth-note pattern in the right hand and a single bass note in the left hand, with a slur spanning across the three measures.

System 2: Treble clef, key signature of one sharp (F#). The melody consists of three measures. The first measure is marked *f*, the second *p*, and the third *f*. Each measure begins with a breath mark (V) above the staff. The piano accompaniment features a steady eighth-note pattern in the right hand and a single bass note in the left hand, with a slur spanning across the three measures.

System 3: Treble clef, key signature of one sharp (F#). The melody consists of three measures. The first measure is marked *p*, the second *f*, and the third *p*. Each measure begins with a breath mark (V) above the staff. The piano accompaniment features a steady eighth-note pattern in the right hand and a single bass note in the left hand, with a slur spanning across the three measures.

System 4: Treble clef, key signature of one sharp (F#). The melody consists of three measures. The first measure is marked *f*, the second *p*, and the third *f*. Each measure begins with a breath mark (V) above the staff. The piano accompaniment features a steady eighth-note pattern in the right hand and a single bass note in the left hand, with a slur spanning across the three measures.

First system of a musical score. The vocal line (top staff) begins with a forte (*f*) dynamic, followed by a piano (*p*) dynamic, and ends with a pianissimo (*pp*) dynamic. The piano accompaniment (middle and bottom staves) also starts with *f*, then *p*, and ends with *pp*. The tempo is marked *rit.* (ritardando) at the end of the system. There are two *V* markings above the vocal line. A slur connects the piano accompaniment staves across the system.

Allegretto

Second system of the musical score, starting at measure 53. The tempo is *Allegretto*. The vocal line (top staff) begins with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The piano accompaniment (middle and bottom staves) also begins with *mf*. The piano part features a prominent chordal accompaniment with a slur over the first few measures.

Third system of the musical score. The vocal line (top staff) begins with a piano (*p*) dynamic. The piano accompaniment (middle and bottom staves) also begins with *p*. The piano part continues with a consistent chordal accompaniment.

Fourth system of the musical score. The vocal line (top staff) begins with a forte (*f*) dynamic. The piano accompaniment (middle and bottom staves) also begins with *f*. The piano part continues with a consistent chordal accompaniment.

First system of musical notation. It consists of a single treble clef staff and a grand staff (treble and bass clefs). The music features eighth and sixteenth notes with rests. A dynamic marking of *f* is present in the first staff. A hairpin crescendo is shown in the grand staff.

Second system of musical notation, continuing from the first. It features the same staff layout. The first staff has three *f* dynamic markings. The grand staff has three *f* dynamic markings and an *sf* marking at the end. A hairpin crescendo is also present.

Largo

54

Third system of musical notation, starting at measure 54. It features a grand staff with a 4/4 time signature. The music consists of sustained chords. A dynamic marking of *p* is in the first staff, and *rit.* is in the second staff.

a tempo

Fourth system of musical notation. The first staff has a melodic line with a slur and two accents (*V*). A dynamic marking of *p* is in the first staff. The grand staff has a chordal accompaniment. A dynamic marking of *p a tempo* is in the first staff. The system ends with a key signature change to one flat.

First system of musical notation. The top staff (treble clef) contains a melodic line with a slur over the first four notes and a fermata over the fifth note. The bottom two staves (piano accompaniment) feature a harmonic accompaniment with chords in the right hand and a bass line in the left hand. A fermata is placed above the first measure of the top staff.

Second system of musical notation. The top staff (treble clef) contains a melodic line with a slur over the first four notes and a fermata over the fifth note. The bottom two staves (piano accompaniment) feature a harmonic accompaniment with chords in the right hand and a bass line in the left hand. A fermata is placed above the first measure of the top staff.

Third system of musical notation. The top staff (treble clef) contains a melodic line with a slur over the first two notes and a fermata over the third note. The bottom two staves (piano accompaniment) feature a harmonic accompaniment with chords in the right hand and a bass line in the left hand. A fermata is placed above the first measure of the top staff.

Fourth system of musical notation. The top staff (treble clef) contains a melodic line with a slur over the first four notes and a fermata over the fifth note. The bottom two staves (piano accompaniment) feature a harmonic accompaniment with chords in the right hand and a bass line in the left hand. A fermata is placed above the first measure of the top staff.

Andante

55

mf

rit. *a tempo* V

mp A -

rit. *p a tempo*

V

V V

First system of a musical score. It features a vocal line on a single staff and a piano accompaniment on two staves. The key signature has three flats (B-flat, E-flat, A-flat) and the time signature is 4/4. The vocal line begins with a melodic phrase, followed by a rest, and then another melodic phrase marked with a 'V' above it. The piano accompaniment consists of a steady eighth-note pattern in the right hand and a simple bass line in the left hand.

Second system of the musical score. The vocal line continues with a melodic phrase marked 'cresc.', followed by a phrase marked 'dim.' and 'p'. The piano accompaniment mirrors the vocal dynamics, with 'cresc.' and 'dim.' markings in the right hand. The system concludes with a double bar line.

Third system of the musical score, starting at measure 56. The tempo is marked 'Moderato'. The vocal line begins with a whole note rest, followed by a melodic phrase marked 'mp' and 'V'. The lyrics 'За — зо — зи — зе — зу — і т. д.' are written below the notes. The piano accompaniment starts with a forte 'f' dynamic, then changes to piano 'p' for the second measure. The system ends with a double bar line.

First system of a musical score. The top staff is a single melodic line in treble clef with a key signature of one flat. It features a long phrase starting with a slur over the first four notes, followed by a fermata, and then another phrase starting with a slur over the next four notes. Two 'V' markings are placed above the staff at the beginning of the second and fourth measures of this second phrase. The bottom part of the system consists of two staves (treble and bass clefs) bracketed together, representing piano accompaniment. The piano part includes chords and some melodic fragments in both hands.

Second system of the musical score, continuing the melody and piano accompaniment from the first system. The melodic line in the top staff continues with similar phrasing and slurs. The piano accompaniment in the bottom staves provides harmonic support with chords and moving lines.

Third system of the musical score, concluding the piece. The melodic line in the top staff ends with a final phrase. The piano accompaniment in the bottom staves concludes with sustained chords and a final bass note. A 'V' marking is present above the first measure of the top staff in this system.

Moderato

V

57

p
A —

V

V

mf mp

mf mp

Detailed description: This system contains the first two measures of the piece. The vocal line begins with a half rest, followed by a melodic phrase starting on a dotted quarter note. A crescendo hairpin is placed under the vocal line, starting at *mf* and ending at *mp*. A fermata is placed over the final note of the phrase. The piano accompaniment consists of chords in the right hand and a simple bass line in the left hand. The dynamic markings *mf* and *mp* are also present in the piano part.

p rit.

p rit. p

Detailed description: This system contains measures 3 and 4. The vocal line continues with a melodic phrase, marked with a piano (*p*) dynamic and a ritardando (*rit.*) hairpin. A fermata is placed over the final note. The piano accompaniment continues with chords and a bass line, also marked with *p* and *rit.* dynamics.

Andantino

mp A -

58 p

Detailed description: This system contains measures 5 and 6. The tempo is marked *Andantino*. The vocal line begins with a fermata, followed by a melodic phrase starting on a dotted quarter note. A crescendo hairpin is placed under the vocal line, starting at *mp* and ending at *A -*. A fermata is placed over the final note. The piano accompaniment consists of chords in the right hand and a simple bass line in the left hand. The dynamic markings *mp* and *p* are present in the piano part. The number 58 is written at the beginning of the piano part.

First system of a musical score. The upper staff (treble clef) features a melodic line with a slur over the first two measures and a fermata over the last two. The lower staff (piano accompaniment) consists of chords and single notes. The key signature has three flats, and the time signature is 4/4. The system is marked with a 'V' above the first and last measures of the upper staff.

Second system of the musical score. The upper staff continues the melodic line with a slur and a fermata. Dynamic markings 'f' and 'mf' are present. The lower staff continues with piano accompaniment. The system is marked with 'V' above the first and last measures of the upper staff.

Third system of the musical score. The upper staff features a melodic line with a slur and a fermata. Dynamic markings 'mf' and 'p' are present. The lower staff continues with piano accompaniment. The system is marked with a 'V' above the first measure of the upper staff.

Fourth system of the musical score. The upper staff features a melodic line with a slur and a fermata. Dynamic markings 'pp' are present. The lower staff continues with piano accompaniment. The system is marked with a 'V' above the first measure of the upper staff.

Andante

59

mp A -

mf

mf

mf

f

First system of musical notation. It consists of three staves: a single treble clef staff at the top and a grand staff (treble and bass clefs) below. The key signature has one flat (B-flat). The top staff contains a melodic line with a slur over the first two measures, followed by a fermata and a 'V' marking. The dynamic marking 'dim.' is placed below the staff. The grand staff contains accompaniment with a similar slur and 'dim.' marking.

Second system of musical notation, continuing from the first. It features the same three-staff layout. The top staff has a slur and a 'V' marking, with a 'p' dynamic marking below. The grand staff also has a slur and 'p' dynamic marking. The system concludes with a double bar line.

Third system of musical notation, starting with the tempo marking 'Lento' above the first staff. The key signature changes to three sharps (F#, C#, G#). The first staff has a fermata and a 'mp' dynamic marking with an 'A-' below it. The grand staff has a 'p' dynamic marking in the first measure and an 'mp' dynamic marking in the third measure. The system ends with a double bar line.

Fourth system of musical notation, continuing the piece. It features the same three-staff layout. The key signature remains three sharps. The top staff has a slur and 'V' markings. The grand staff contains accompaniment with a slur and 'V' markings. The system concludes with a double bar line.

Українська народна пісня

Вокаліз

Музика В. Косенка
Перекладення М. Т. Лисенка ²

Moderato $\text{♩} = 72$

² В подальшому перекладення М. Т. Лисенка позначені зірочкою.

Musical score system 1. The system consists of three staves: a single treble clef staff at the top and a grand staff (treble and bass clefs) below. The key signature is one sharp (F#). The top staff contains a melodic line with a dynamic marking of *mf* and some slurs. The grand staff contains accompaniment with chords and moving lines in both hands.

Musical score system 2. The system consists of three staves: a single treble clef staff at the top and a grand staff below. The key signature is one sharp. The top staff has a melodic line with dynamic markings *rit.* and *a tempo*. The grand staff has accompaniment with dynamic markings *rit.* and *p a tempo*. There is a circled *rit.* marking in the middle of the grand staff.

Musical score system 3. The system consists of three staves: a single treble clef staff at the top and a grand staff below. The key signature is one sharp. The top staff has a melodic line with dynamic markings *rit.* and *a tempo*. The grand staff has accompaniment with dynamic markings *mf*, *n. p.*, *rit.*, and *mf a tempo*. A slur is present under the bass line in the first measure.

System 1: Treble clef, key signature of one sharp (F#). The first staff contains a melodic line with eighth and sixteenth notes. The piano accompaniment consists of chords in the right hand and a simple bass line in the left hand.

System 2: Treble clef, key signature of one sharp (F#). The first staff begins with a dynamic marking of *p*. The piano accompaniment also begins with *p*. The system concludes with a key signature change to two sharps (F# and C#) and dynamic markings of *p.p.* and *poco rit.*

System 3: Treble clef, key signature of one sharp (F#). The first staff features a triplet of eighth notes. The piano accompaniment includes a triplet of eighth notes in the left hand, a dynamic marking of *f*, and a final dynamic marking of *pp*. The system ends with a double bar line.

РОЗДІЛ ДРУГИЙ

Учень співає, учитель акомпанує

Добривечір, дівчино

Українська народна пісня

За обробкою Я. Степового *

Moderato

mf

Доб_ри_ ве_чір, дів_чи_но, ку_ди йдеш? Доб_ри_ ве_чір,

дів_чи_но, ку_ди йдеш? Ска_жи ме_ні прав_донь_ку,

де жи_веш? Ска_жи ме_ні прав_донь_ку, де жи_веш?

Добривечір, дівчино, куди йдеш?
Добривечір, дівчино, куди йдеш?
Скажи мені правдоньку, де живеш?
Скажи мені правдоньку, де живеш?

Отам моя хатонька край води,
Отам моя хатонька край води,
З високого дерева, з лободи,
З високого дерева, з лободи!

Прийди, прийди, сонечко

Українська народна пісня

За обробкою Л. Ревуцького *

Allegretto

Adagio

При_йди, при_йди, со_ неч_ ко,

під мо_ є ві_ ко_ неч_ ко, бу_ де_ мо ся грі_ ти,

Adagio

як ма_ лень_ кі ді_ ти.

Прийди, прийди, сонечко,
Під моє віконечко,
Будемо ся гріти,
Як маленькі діти.

Прийди, прийди, сонечко,
Розлий своє золотко.
Дітоньки чекають,
Тебе виглядають.

Щедрик

Українська народна пісня

За обробкою М. Леонтовича *

Allegretto

mf > *pp*

Щед_рик, щедрик, шед_рі_воч_ка, при_ле_ті_ла лас_ті_воч_ка,

ста_ла со_бі ще_бе_та_ти, гос_по_да_ря ви_кли_ка_ти:

«Ви_йди, ви_йди, гос_по_да_рю, по_ди_ви_ся на ко_ша_ру,

там о_веч_ки по_ко_ти_лись, а яг_нич_ки на_ро_ди_лись.

mf *mf*

В те_бе то_вар весь хо_ро_ший, бу_деш ма_ти мір_ку грошей».

The first system shows the piano introduction. It consists of three staves: a vocal line (treble clef) which is mostly rests, and a piano accompaniment (grand staff). The piano part starts with a forte (*f*) dynamic and features a rhythmic pattern of eighth notes in the bass and chords in the treble. The dynamic changes to mezzo-forte (*mf*) in the final two measures, which include a crescendo and decrescendo hairpin.

The second system contains the vocal line and piano accompaniment. The vocal line begins with the dynamic marking *mp* and the instruction *росо а росо dim.* The lyrics are: "Щед_рик, щедрик, щед_ривоч_ка, при_леті_ла". The piano accompaniment starts with a pianissimo (*pp*) dynamic and includes a mezzo-piano (*mp*) marking. The piano part features a melodic line in the treble and a bass line with a slur over the first two measures.

The third system continues the vocal and piano accompaniment. The vocal line has the lyrics: "лас_тівоч_ка. А — лас_тівоч_ка." and includes a *rit.* (ritardando) marking. The piano accompaniment features a melodic line in the treble with a slur over the first three measures and a *rit.* marking in the final measure. The bass line continues with a slur over the first three measures.

Щедрик, щедрик, щедривочка,
 Прилетіла ластівочка,
 Стала собі щebetати,
 Господаря викликати:
 «Вийди, вийди, господарю,
 Подивися на кошару!

Там овечки покотились,
 А ягнички народились.
 В тебе товар весь хороший,
 Будеш мати мірку грошей».
 Щедрик, щедрик, щедривочка,
 Прилетіла ластівочка

«Колыбельная»

з кінофільму «Цирк»

Музыка І. Дунаевського *
Слова В. Лебедева-Кумача

Moderato, Sostenuto

p

Сон при_хо_дит на по_рог, креп_ко-креп_ко

simile

p

The first system of the musical score is in 4/4 time with a key signature of one sharp (F#). It features a vocal line and a piano accompaniment. The tempo is marked 'Moderato, Sostenuto'. The vocal line begins with a dynamic marking of *p* (piano) and the lyrics 'Сон при_хо_дит на по_рог, креп_ко-креп_ко'. The piano accompaniment includes a *simile* marking and a dynamic marking of *p*. The system concludes with a double bar line.

спи ты! Сто пу_тей, сто до_рог для те_бя от_кры_ты.

The second system continues the vocal and piano parts. The vocal line has the lyrics 'спи ты! Сто пу_тей, сто до_рог для те_бя от_кры_ты.' The piano accompaniment continues with the same texture and dynamics.

più f

Все на све_те от_ды_ха_ет: ве_тер за_ти_ха_ет,

più f

The third system concludes the piece. The vocal line has the lyrics 'Все на све_те от_ды_ха_ет: ве_тер за_ти_ха_ет,'. The piano accompaniment features a dynamic marking of *più f* (piano molto forte) and ends with a double bar line.

не_ бо спит, солн_ це спит, и лу_ на зе_ ва_ ет.

Не_ бо спит, солн_ це спит, и лу_ на зе_ ва_ ет.

Сон приходит на порог,
 Крепко-крепко спи ты!
 Сто путей, сто дорог
 Для тебя открыты.
 Все на свете отдыхает:
 Ветер затихает;
 Небо спит,
 Солнце спит,
 И луна зевает. } 2 раза

Спи, сокровище мое,
 Ты такой богатый —
 Все твое, все твое:
 Звезды и закаты,

Завтра солнышко проснется,
 Снова к нам вернется.
 Молодой,
 Золотой
 Снова день начнется. } 2 раза

Чтобы завтра рано встать
 Солнышку навстречу,
 Надо спать, крепко спать,
 Милый человечек!
 Спит зайчонок и мартышка,
 Спит в берлоге мишка,
 Дяди спят,
 Тети спят,
 Спи и ты, малышка! } 2 раза

Іди, іди, дощику
Українська народна пісня

За обробкою Л. Ревуцького *

Allegro

The musical score is written in 4/4 time with a key signature of one flat (Bb). It consists of three systems, each with a vocal line and a piano accompaniment. The piano part features a rhythmic pattern of eighth notes in the right hand and a steady bass line in the left hand. The vocal line includes lyrics in Ukrainian with syllabic alignment. Dynamics include *f* (forte), *p* (piano), and *cresc.* (crescendo). There are also markings for eighth notes (8) and first endings (1).

І_ди, і_ди, до_ши_ку.

з_ва_рю_то_бі бор_ши_ку в по_ли_в'я_нім гор_ши_ку! І_ди, і_ди, до_ши_ку.

цеб_ром, від_ром, дій_ни_це_ю над на_шо_ю

f
пше_ ни_ це_ ю! І_ди, і_ди, до_ ши_ку, зва_рю то_бі бор_ ши_ку!

Іди, іди, дощику,
Зварю тобі борщику
В полив'янім горщику!

Іди, іди, дощику,
Цебром, відром, дійницею
Над нашою пшеницею!

Іди, іди, дощику,
Зварю тобі борщику!

Вогні

Музика Б. Фільц
Слова В. Ладижця

Allegretto
f
Під го_ро_ю вда_ли_ні,

mf *f*

п. р.

pp *f* *pp*

вда_ли_ні, вда_ли_ні ме_рехтять яс_ні вог_ні, вог_ні, вог_ні.

pp *f* *pp*

mf *f*

Там пра_цю_ють у_но_чі трак_то_рис_ти_о_ра_чі,

mf *p.p.* *f* *p.p.*

p

трак_то_рис_ти_о_ра_чі. Там пра_цюють у_но_чі

p.p. *p.p.*

трак_то_рис_ти-о_ра_чі, трак_то_рис_ти-о_ра_чі.

-ні.

Під горою вдалині, вдалині, вдалині,
 Мерехтять ясні вогні, вогні, вогні.
 Там працюють уночі
 Трактористи-орачі,
 Трактористи-орачі. } 2 рази

Мама кличе нас у дім, нас у дім, нас у дім:
 — Діти, спати вже ходім, ходім, ходім! —
 Як же спати навесні?
 То ж плуги у борозні,
 То ж плуги у борозні! } 2 рази

І заклично вдалині, вдалині, вдалині
 Мерехтять вогні, вогні, вогні, вогні!
 Під горою вдалині
 Мерехтять ясні вогні,
 Мерехтять ясні вогні! } 2 рази

В лісі

Музика О. Гречанинова *

Слова С. Городецького

Allegro

The first system of the musical score consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is in treble clef, with a key signature of one sharp (F#) and a 6/8 time signature. It begins with a whole rest for two measures, followed by a half note G4, a quarter note A4, and a quarter note B4. The lyrics "Сні _ лі чор.ни - ці" are written below the notes. The piano accompaniment is in grand staff (treble and bass clefs) with the same key signature and time signature. It starts with a half note G2, followed by a quarter note A2, and a quarter note B2. The dynamic marking *mf* is placed above the piano part.

The second system continues the vocal and piano parts. The vocal line has a whole rest for two measures, then a quarter note G4, a quarter note A4, and a quarter note B4. The lyrics "в га _ ї я ма.мі зби.ра.ю." are written below. The piano accompaniment features a half note G2, a quarter note A2, and a quarter note B2, with a fermata over the final two notes. The dynamic marking *mf* is present.

The third system continues the vocal and piano parts. The vocal line has a whole rest for two measures, then a quarter note G4, a quarter note A4, and a quarter note B4. The lyrics "Поміж ду.боч.ків сміло і _" are written below. The piano accompaniment features a half note G2, a quarter note A2, and a quarter note B2, with a fermata over the final two notes. The dynamic marking *f* is placed above the piano part, and *f risoluto* is written below the piano part.

- ду.

The first system consists of a vocal line on a single staff and a piano accompaniment on two staves. The vocal line begins with a half rest followed by a quarter note 'ду'. The piano accompaniment features a complex rhythmic pattern in the right hand and a simple bass line in the left hand.

мо _ же, й гри_ боч_ ків ма _ мі знай_ ду.

The second system continues the vocal line with the lyrics 'мо же, й гри_ боч_ ків ма _ мі знай_ ду.' The piano accompaniment provides harmonic support with chords and moving lines in both hands.

А ген сту_ ко _ че дя _

The third system continues the vocal line with the lyrics 'А ген сту_ ко _ че дя _'. The piano accompaniment maintains its harmonic structure.

_ тел вго _ рі, дір _ ку о _

The fourth system concludes the vocal line with the lyrics '_ тел вго _ рі, дір _ ку о _'. The piano accompaniment ends with a final chord.

_ хо _ че ро _ бить в ко _ рі.

Знай _ де ко _ ма _ ху — бу _ де у пта _ ха ве _ че _

_ ря!

Спілі чорниці в гаї
 Я мамі збираю.
 Поміж дубочків сміло іду,
 Може, й грибочків мамі знайду.

А ген стукоче
 Дятел вгорі:
 Дірку охоче
 Робить в корі.
 Знайде комаху — буде у птаха
 вечеря!

РОЗДІЛ ТРЕТІЙ

Учень та учитель співають і акомпанують

Про мир

Музика А. Філіпенка *

Слова Т. Волгіної

II
Учитель

Учень

I
Учень

II

II

Marciale

f

mf

mp

mp

Бать_ків_щи_на в нас од_на,
п.р.

жи_ти в друж_бі всіх нав_ча_є, лю_дям мир

не_се во_на, від не_прав_ди за_хи_

I

II

Detailed description: This system contains the first line of the song. It features a vocal line in the treble clef with lyrics, a bass line in the bass clef, and a piano accompaniment in grand staff (treble and bass clefs). The piano part consists of chords in the right hand and a simple bass line in the left hand.

-ща_є.

I

II

Detailed description: This system contains the second line of the song. It features a vocal line in the treble clef with lyrics, a bass line in the bass clef, and a piano accompaniment in grand staff. A double bar line with repeat dots is present in the vocal line. The piano accompaniment includes a fermata over a chord in the right hand.

Батьківщина в нас одна,
Жити в дружбі всіх навчає,
Людам мир несе вона,
Від неправди захищає.

Хай гармати не гримлять!
Заспіваймо пісню щирю.
Хай сія для всіх малят
Сонце правди, сонце миру!

Ми любимо весну

Музика М. Завалішиної *

Слова М. Стельмаха

Allegretto

I
Учень

II
Учитель

mf

mf

Учитель

Учень

Учитель

Ми лю_би_мо вес_ ну, зе_ ле_ну, чу_ дес_ ну, грім_

I

II

Учень

Удвох

1.2

_ ни_цю у ту_чі і до_щик спі_ ву_чий, і до_ щик спі_ ву_

I

II

1. 2 3

- чий. - лю сво - ю.

Ми любимо весну,
Веселу, чудесну,
Грімницю у тучі
І дощик співучий. (2 рази)

І луки широкі,
І ріки глибокі,

І поле веселе,
І рідні оселі. (2 рази)

Ми любимо весну,
Зелену, чудесну,
І цвіт у маю,
Всю землю свою! (2 рази)

Прийшла зима

Музика В. Кирейка *

Слова В. Лагоди

Moderato

I Учень

II Учитель

p

Учень

Ось і знов зи_ ма на_ста_ла,

I

II

Учитель

Учень

зем_ лю коvd_ ро_ ю за_слала — бі_ ло_ ю об_ но_ во_ ю, сніж_ но_ ю, пу_

I

II

Удвох

1. 2

— хо — во — ю, сніж — но — ю, пу — хо — во — ю.

1. 2 3

вміть.

Ось і знов зима настала,
Землю ковдрою заслала —
Білою обновою,
Сніжною, пуховою. (2 рази)

Ми зодягнем рукавиці,
Вийдем з хати подивиться,

Вийдемо з санчатами,
Візьмемо лопати ми. (2 рази)

Допоможем мамі й тату
Сніг пухнастий одкидати.
Кидь! Кидь! Кидь!
Треба все на світі вміть. (2 рази)

Ходить гарбуз по городу

Українська народна пісня

За обробкою Я. Степового *

Allegretto

f Учитель

Хо-дить гар-буз по го-ро-ду, пи-та-еть-ся сво-го

Учень

f

Detailed description: This system contains the first musical phrase. The vocal line (labeled 'Учитель') is in treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 2/4 time signature. It begins with a forte dynamic (*f*) and a fermata. The piano accompaniment (labeled 'Учень') is in grand staff (treble and bass clefs) with the same key signature and time signature. It features a forte dynamic (*f*) and consists of a steady eighth-note bass line and a treble line with long, flowing melodic lines.

Учитель

ро-ду: — Ой чи жи-ві, чи здо-ро-ві, — зо-ві?
всі ро-ди-чі гар-бу-

Detailed description: This system contains the second musical phrase. The vocal line (labeled 'Учитель') continues in treble clef with a key signature of one sharp and a 2/4 time signature. It includes a first ending bracket with two endings. The piano accompaniment (labeled 'Учень') continues in grand staff with the same key signature and time signature, providing harmonic support with chords and a steady bass line.

Учень

2. 3. 4. 5. О-біз-ва-лась жов-та ди-ня — гар-бу-зо-ва гос-по-ди-ня:

Detailed description: This system contains the third musical phrase. The vocal line (labeled 'Учень') is in treble clef with a key signature of one sharp and a 2/4 time signature. It begins with a fermata. The piano accompaniment (labeled 'Учень') is in grand staff with the same key signature and time signature, featuring long, flowing melodic lines in the treble and a steady bass line.

(rit.)

— І_ ще жи_ ві та здо_ ро_ ві всі ро_ ди_ чі гар_ бу_ зо_ ві.

Учень

6. О_ біз_ вав_ ся ста_ рий біб: «Я під_ дер_ жав у_ весь рід.

Удвох

І_ ще жи_ ві та здо_ ро_ ві всі ро_ ди_ чі гар_ бу_ зо_ ві.

Ходить гарбуз по городу,
Питається свого роду:
— Ой, чи живі, чи здорові
Всі родичі гарбузові?

Обізвалась жовта диня —
Гарбузова господиня:
— Іще живі та здорові
Всі родичі гарбузові.

Обізвалась морковниця —
Гарбузова сестриця:
— Іще живі та здорові
Всі родичі гарбузові.

Обізвались буряки —
Гарбузові свояки:
— Іще живі та здорові
Всі родичі гарбузові.

Обізвалась бараболя,
А за нею і квасоля:
— Іще живі та здорові
Всі родичі гарбузові.

Обізвався старий біб:
— Я піддержав увесь рід.
Іще живі та здорові
Всі родичі гарбузові!

Пригощайтесь, пташки!

Музика Л. Дичко *

Слова М. Лисача

Moderato

The musical score is written for voice and piano. It consists of four systems of music. The first system shows the piano introduction with two staves: I (Учень) and II (Учитель). The tempo is marked 'Moderato'. The key signature has two sharps (F# and C#), and the time signature is 2/4. The piano part starts with a piano (*p*) dynamic. The vocal line begins in the second system with the lyrics: 'На дво-рі ме-туть сні-ги, си-ві за-ме-'. The piano accompaniment features a prominent melodic line in the right hand, often marked with *sf* (sforzando) and dynamic hairpins. The vocal line continues with the lyrics: '-ті- лі. По-ле й лу-ки нав-кру- ги.' The piano part continues with accompaniment. The vocal line then sings: 'мов по-лот-на бі- лі. Лиш на-ла-ють'. The piano part concludes with a final flourish. The score includes various musical notations such as slurs, accents, and dynamic markings.

за вік_ном го_ро_би_ни брос_ті, і сю_ди пташ_ки гур_том

при_лі_та_ють в гос_ті.

sf

simile

Я ви_но_шу їм пшо_на, на_си_па_ю каш_ки.

і ви_ спі_ ву_ ють піс_ ні, на_ че дя_ ку_ ють ме_ ні

за сма_ чний сні_ да_ нок.

На дворі метуть сніги,
Сиві заметілі.
Поле й луки навкруги,
Мов полотна білі.

Лиш палають за вікном
Горобини брості,
І сюди пташки гуртом
Прилітають в гості.

Я виношу їм пшона,
Насипаю кашки.
Ой не скоро ще весна,—
Пригощайтесь, пташки!

Раді, сядуть на вікні
Чи злетять на ганок
І виспівують пісні,
Наче дякують мені
За смачний сніданок.

РОЗДІЛ ЧЕТВЕРТИЙ

Учень співає і акомпанує
на бандурі без механізму
для перестроювання

Дрібушечки

Українська народна примовка

За обробкою Я. Степового *

Allegro *mf*

Дрі-бу- дрі-бу- дрі-бу- шеч-ки,
на-їв-ши-ся пет-ру-шеч-ки,
на-їв-ши-ся ло-бо-ди, Гей!
га-ла, га-ла до во-ди.

Дрібу-дрібу-дрібушечки,
Наївшися петрушечки,
Наївшися лободи,
Га-ла, га-ла до води!
Гей!

«Андрей-воробей»

Російська народна примовка

За обробкою Є. Тьомичевої *

Allegro moderato

The musical score is written in G major and 2/4 time. It consists of three systems, each with a vocal line and a piano accompaniment. The piano part features a steady bass line and chords in the right hand. Dynamics include *mf* and *f*. The lyrics are: Ан_ дрей- во_ ро_ бей, не го_ ний го_ лу_ бей, го_ ний га_ ло_ чек из-под па_ ло_ чек. Не клюй пе_ сок, не ту_ пи но_ _сок: при_ го_ дит_ ся но_ сок кле_ вать ко_ ло_ сок.

Андрей-воробей,
Не гоняй голубей,
Гоняй галочек
Из-под палочек.
Не клюй песок,
Не тупи носок:
Пригодится носок
Клевать колосок.

Рак-неборак

Українська народна пісня

За обробкою Я. Степового *

Allegretto

The musical score for 'Рак-неборак' is written in 2/4 time with a key signature of one sharp (F#). It consists of two systems of music. The first system features a vocal line starting with a *tr* (trill) and a piano accompaniment with dynamics *f* and *p*. The second system continues the vocal line and piano accompaniment. The lyrics are: 'А я рак-не_бо_рак, ців_ки су_чу. Шу_кой_ка, ри_бой_ка, до_го_ри ска_че, то вго_ру, то в до_ли_ну.'

А я рак-неборак, цівки сучу.
Шукойка, рибойка, догори скаче,
То вгору, то в долину.

«Коровушка»

Російська народна пісня

Обробка М. Т. Лисенка

Moderato

The musical score for 'Коровушка' is written in 2/4 time with a key signature of one sharp (F#). It consists of two systems of music. The first system features a vocal line starting with a *mf* (mezzo-forte) dynamic and a piano accompaniment with a *mf* dynamic. The second system continues the vocal line and piano accompaniment. The lyrics are: 'Уж как я ль мо_ю ко_ро_вуш_ку люб_лю! Уж как'.

я ль то ей кра_ пи_вуш_ки на_ рву! Ку_шай вво_люшку, ко_ ро_вуш_ка мо_

- я. ешь ты до_ сы_ та, бу_ ре_нуш_ка мо_ я. Уж как //_ла.

Уж как я ль мою коровушку люблю!
 Уж как я ль то ей крапивушки нарву!
 Кушай вволюшку, коровушка моя,
 Ешь ты досыта, буренушка моя.

Уж как я ль мою коровушку люблю!
 Сытна пошла я коровушке налью,
 Чтоб сыта была коровушка моя,
 Чтобы сливочек буренушка дала.

Косарі

Українська народна пісня

За обробкою Я. Степового *

Allegretto

Вий_шли в поле ко_ са_ рі
 ко_ сить ранком на зо_ рі.

— Гей, ну_ те, ко_ са_ рі, бо не ра_ но по_ ча_ ли!

— Хоч не ра_ но по_ ча_ ли, так ба_ га_ то у_ тя_ ли.

Вийшли в поле косарі
Косить ранком на зорі.

Приспів:

— Гей, нуте, косарі,
Бо не рано почали.
— Хоч не рано почали,
Так багато утяли.

До обіду покосили,
Гострі коси потупили.

Приспів.

По обіду спочивали,
Потім коси поклепали.

Приспів.

По полудні гребли сіно
І волочки клали щільно.

Приспів.

А ввечері холодком
Клали копички рядком.

Приспів.

Завтра треба рано встати,
У стіжечки поскладати.

Приспів.

Як стіжечки поскладали,
По-козацьки заспівали.

Приспів.

Вовк

Українська народна пісня

За обробкою Я. Степового *

Allegro

mf

The first system of the musical score consists of three staves. The top staff is the vocal line, starting with a whole rest for four measures, then a half note G4, a quarter note A4, and a quarter note G4. The piano accompaniment is in 2/4 time, with a key signature of one sharp (F#). The right hand plays chords, and the left hand plays a simple bass line. Dynamics include *f* and *mf*. The lyrics 'Ой дзвони дзвонять,' are written below the vocal line.

Ой дзвони дзвонять,

rit.

The second system of the musical score continues the vocal line and piano accompaniment. The vocal line has a melodic run of eighth notes: G4, A4, B4, A4, G4, F#4, E4, D4. The piano accompaniment continues with chords and a bass line. Dynamics include *rit.*. The lyrics 'хорти вовка гонять по болотах, очеретах, де люди не ходять.' are written below the vocal line.

хорти вовка гонять по болотах, очеретах, де люди не ходять.

rit.

Ой дзвони дзвонять,
Хорти вовка гонять
По болотах, очеретах,
Де люди не ходять.

Я маленький хлопчик

Музика Я. Степового *

Слова народні

Moderato

mf

Я ма_лень_кий хлоп_ чик, ви_ ліз на стовп_ чик,

mf

The first system of the musical score consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is written in a treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 4/4 time signature. The piano accompaniment is written in a grand staff (treble and bass clefs). The tempo is marked 'Moderato' and the dynamic is 'mf'.

у ду_ доч_ ку гра_ ю, ді_ тей за_ бав_ ля_ ю,

The second system continues the musical score. The vocal line and piano accompaniment are shown. The piano accompaniment features a more active melody in the right hand.

а вам всьо_ го най_ кра_ що_ го у сві_ ті ба_ жа_ ю.

The third system concludes the musical score. The vocal line and piano accompaniment are shown. The piano accompaniment features a more active melody in the right hand.

Я маленький хлопчик,
Виліз на стовпчик,
У дудочку граю,
Дітей забавляю,
А вам всього найкращого
У світі бажаю.

Про казку

Музика Б. Буєвського
Слова М. Вінграновського
Перекладення А. Шептицької

Moderato

The musical score is written in 3/8 time and consists of three systems. Each system includes a vocal line and a piano accompaniment. The piano part features a steady eighth-note bass line and chords in the right hand. The vocal line is in a soprano register. Dynamics include *mp* and *p*. The lyrics are in Ukrainian and describe a fairy tale scene.

Ця каз_ка на бі_ лих ла_ пах і_

_ де у_ но_ чі по до_ ро_ зі, і мі_ сяць те_ че по ха_

_ тах, і в каз_ ки на ві_ ях сльо_ зи. І _ ка.

Ця казка на білих лапах
Іде уночі по дорозі,
І місяць тече по хатах,
І в казки на віях сльози.

Іде вона й тихо плаче:
Андрійка ніде не баче.
Чи ліг вже Андрійко спати,
І де ж це Андрійкова хата?

В торбинці у казки літо,
Зима в тій торбинці та осінь,
Ліси в тій торбинці та квіти,
Де казці бувають довелось.

Іде вона, наша казка,
Аж дивиться — наша хата!
Андрійко не ліг ще спати.
Заходь в нашу хату, будь ласка!

Вийди, вийди, сонечко

Українська народна пісня

За обробкою Л. Ревуцького *

Allegretto

Вий_ди, вий_ди, со_ неч_ко, на ді_ до_ве по_ леч_ко,

на ба_ би_ не зіл_ ляч_ко, на на_ ше под_ ві_ р'яч_ко.

Вийди, вийди, сонечко,
На дідове полечко,
На бабине зіллячко,
На наше подвір'ячко.

На весняні квіточки,
На маленькі діточки,
Там вони граються,
Тебе дожидаються.

Ой заграли комарі

Музика М. Дремлюги *
Слова Г. Бойка

Allegro

f Moderato

Ой за -

f

f

The first system of the musical score consists of a vocal line and piano accompaniment. The vocal line is in treble clef with a key signature of two sharps (D major) and a 2/4 time signature. It begins with a whole rest for four measures, followed by a half note 'Ой' and a quarter note 'за -'. The piano accompaniment is in grand staff (treble and bass clefs) with a key signature of two sharps and a 2/4 time signature. It starts with a forte (*f*) dynamic and features a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes in the right hand, with a simple bass line in the left hand.

- гра - ли ко - ма - рі, ко - ма - ри - ки - ду - да -

The second system continues the musical score. The vocal line has a melodic line with lyrics: '- гра - ли ко - ма - рі, ко - ма - ри - ки - ду - да -'. The piano accompaniment continues with a similar rhythmic pattern, maintaining the forte (*f*) dynamic.

- рі: зу- зу- зу, зу- зу- зу, зу- зу- зу, зу.

The third system concludes the musical score. The vocal line has lyrics: '- рі: зу- зу- зу, зу- зу- зу, зу- зу- зу, зу.' The piano accompaniment continues with the same rhythmic pattern, ending with a final chord.

Зу- зу- зу, зу- зу- зу, зу- зу- зу, зу. гам.

Ой заграли комарі,
 Комарики-дударі:
 Зу-зу-зу, зу-зу-зу, зу-зу-зу, зу! (2 рази)

Жабенята слухать стали,
 Аж роти пороззявляли:
 Ква-ква-ква, ква-ква-ква, ква-ква-ква, ква! (2 рази)

Жаби слухали, хвалили,
 Комарів всіх половили:
 Гам-гам-гам, гам-гам-гам, гам-гам-гам, гам! (2 рази)

Про лелеку

Музика Б. Буевського
Слова М. Вінграновського
Перекладення А. Шептицької

Vigorouso, scherzando

Do нас при- йшов ле-

mf

The first system of the musical score is in 2/4 time with a key signature of one sharp (F#). It features a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line begins with a whole rest, followed by a quarter rest, and then the lyrics 'Do нас при- йшов ле-'. The piano accompaniment consists of a rhythmic pattern of eighth notes in the right hand and quarter notes in the left hand. A dynamic marking of *mf* is present above the vocal line.

- ле - ка з ко - со - ю на пле - ці, во - ди на - пив - ся

The second system continues the musical score. The vocal line has the lyrics '- ле - ка з ко - со - ю на пле - ці, во - ди на - пив - ся'. The piano accompaniment maintains the same rhythmic pattern. The system concludes with a repeat sign.

з гле - ка та й сів на спо - ри - ші. Во - ди на - пив - ся з гле - ка та й

The third system continues the musical score. The vocal line has the lyrics 'з гле - ка та й сів на спо - ри - ші. Во - ди на - пив - ся з гле - ка та й'. The piano accompaniment maintains the same rhythmic pattern. The system concludes with a repeat sign.

сів на спо_ри_ші. І //_чі.

До нас прийшов лелека
 З косою на плечі.
 Води напився з глека } 2 рази
 Та сів на спориші.

І так сидів лелека
 І думав те, що знав.

Пропало десь далеко
 Все, що косити мав. } 2 рази

Пропало десь далеко,
 Не видно вдень, вночі...
 І плакав наш лелека } 2 рази
 З косою на плечі.

Дощик

Музика Б. Фільц
 Слова О. Олеся

Moderato

Ро_си, ро_си, до_щи_ку,

я - ри - ну, рос - ти, рос - ти, жи - теч - ко, на ла - ну,

на кри - леч - ках, віт - ри - ку, по - ле - ти,

ко - ло - соч - ки зо - ло - том об - ме - ти. об - ме - ти.

Роси, роси, дощику, ярину,
Рости, рости, житечко, на лану,
На крилечках, вітрику,
Колосочки золотом обмети.

Як достигне житечко на лану,
Прийдуть люди жатоньки ярину,

Блискавками косоньки заблищать,
Золотими кобзами забряжчать.

Роси, роси, дощику, ярину,
Рости, рости, житечко, на лану,
На крилечках, вітрику, полети,
Колосочки золотом обмети.

У Іванка — вишиванка

Музика А. Філіпенка
Слова В. Панченка
Перекладення Є. Проскуровської

Moderato

У Іван_ ка — ви_ ши_ ван_ ка. Він у ній гу_

У Іванка —
Вишиванка.
Він у ній
Гуляє зранку.

Це сестричка
Невеличка,
Вишивати
В неї звичка.

Хто ж хлопчині
Вишив нині
Квіточки
Червоні й сині?

За дарунок —
Вишиванку —
Йй сопілку
Дасть Іванко.

РОЗДІЛ П'ЯТИЙ

Учень співає і акомпанує
на бандурі з механізмом
для перестроювання

Про нашу Радянську Вітчизну

Музика О. Пахмутової
Слова М. Івенсен
Перекладення І. Плахотної

Cantabile espressivo

The first system of the musical score consists of a vocal line and piano accompaniment. The vocal line is written on a single staff with a treble clef and a 2/4 time signature. It begins with a whole rest, followed by a series of notes: a half note G4, a quarter note A4, a quarter note B4, a quarter note C5, a quarter note B4, a quarter note A4, a quarter note G4, and a quarter note F4. The piano accompaniment is written on two staves (treble and bass clefs) with a 2/4 time signature. It starts with a forte (*f*) dynamic, followed by a piano (*p*) dynamic. The accompaniment features a steady bass line and chords in the right hand.

The second system of the musical score includes the vocal line with lyrics and piano accompaniment. The vocal line is written on a single staff with a treble clef and a 2/4 time signature. It begins with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The lyrics are: "Ра_ дян_ську Віт_ чиз_ ну ми сла_ ви_ мо, лу_ на_ють піс_". The piano accompaniment is written on two staves (treble and bass clefs) with a 2/4 time signature. It continues with the same accompaniment pattern as the first system.

The third system of the musical score includes the vocal line with lyrics and piano accompaniment. The vocal line is written on a single staff with a treble clef and a 2/4 time signature. It continues with the lyrics: "_ні, лу_ на_ють піс_ ні, Віт_ чиз_ ну най_ кра_ шу ми сла_ ви_". The piano accompaniment is written on two staves (treble and bass clefs) with a 2/4 time signature. It continues with the same accompaniment pattern as the previous systems.

мо, де жи - ти доб - ре всім, де жи - ти

доб - ре всім. - бить.

Радянську Вітчизну ми славимо,
Лунають пісні,
Лунають пісні,
Вітчизну найкращу ми славимо,
Де жити добре всім,
Де жити добре всім.

За те, що живемо так весело,
Нам любя вона,
Нам любя вона,

Хай пісня найкраща піднесено
Над нею пролуна,
Над нею пролуна.

Як бути міцним і сміливим,
Нас школа навчить,
Нас школа навчить,
Щоб все для Вітчизни зуміли ми
В майбутньому зробити,
В майбутньому зробити.

Там, де стіни Кремля

Музика М. Магіденка

Слова Р. Томіліна

Перекладення І. Плахотної

Andante, concentrato

mf Там, де

mf *p*

The first system of the musical score consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is written in a treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 3/4 time signature. It begins with a whole rest, followed by a half note G4, and then a quarter note A4. The piano accompaniment is written in a grand staff (treble and bass clefs) with the same key signature and time signature. It starts with a *mf* dynamic and features a series of chords and moving lines in both hands, ending with a *p* dynamic.

сті _ ни Крем _ ля, де роз _ ки _ нув _ ся парк, лю _ ди

The second system continues the musical score. The vocal line has a whole rest, followed by a half note G4, and then a quarter note A4. The piano accompaniment continues with a steady rhythm of quarter notes in the bass line and chords in the treble line.

мовч _ ки, в скор _ бо _ ті сто _ ять. Там па _

The third system concludes the musical score. The vocal line has a whole rest, followed by a half note G4, and then a quarter note A4. The piano accompaniment continues with a steady rhythm of quarter notes in the bass line and chords in the treble line.

ла є во гонь, і в землі поряд спить вічним сном не ві

до мий сол дат. Там па-// до мий сол дат.

Там, де стіни Кремля,
 Де розкинувся парк,
 Люди мовчки, в скорботі стоять.
 Там палає вогонь,
 І в землі поряд спить
 Вічним сном невідомий солдат.

Ти за нас воював,
 Нам життя дарував,
 Батько чийсь, може — син, може — брат.

Пам'ятаємо це,
 І про тебе наш спів,
 Наша пісня про тебе, солдат.

Ми до тебе йдемо,
 Щоб покласти квітки —
 Скромний дар у дні пам'ятних свят.
 І клянемося ми
 Землю рідну любити,
 Як любив невідомий солдат.

Ми на варті

Музика В. Тилика
Слова М. Упеника

Marciale

mf

The piano introduction is in 4/4 time with a key signature of one sharp (F#). The right hand features a rhythmic pattern of eighth and sixteenth notes, while the left hand plays a steady eighth-note accompaniment. The music is marked *mf* (mezzo-forte).

mf

Be_рег_ли ра_дян_ську зем_лю нездо_лан_ну: пра_дід -в громадян_ську,

The first line of the song features a vocal melody in the right hand and piano accompaniment in the left hand. The lyrics are: "Be_рег_ли ра_дян_ську зем_лю нездо_лан_ну: пра_дід -в громадян_ську,". The piano accompaniment consists of chords in the right hand and a simple bass line in the left hand.

дід - у Віт_чиз_ня_ну, пра_дід -в гро_ма_дян_ську,

The second line of the song continues the vocal melody and piano accompaniment. The lyrics are: "дід - у Віт_чиз_ня_ну, пра_дід -в гро_ма_дян_ську,". The piano accompaniment includes some chordal movement in the right hand and a consistent bass line in the left hand.

дід — у Віт — чиз — ня — ну. — ро — ду.

Берегли радянську
землю нездоланну:
прадід — в громадянську, } 2 рази
дід — у Вітчизняну. }

Присягався й тато
стягу полковому.

На посту солдата } 2 рази
стану я по тому. }

Доки світу жити,—
з роду і до роду
будемо служити } 2 рази
рідному народу. }

Розійшлися дими

Музика В. Тилика
Слова М. Упеника

Moderato

Ро- зі -

йшли ся ди_ ми, від_ гри_ мі_ ла вій_ на, крізь бло_ ка_ ду зи_ ми при_ ле_
 _ ті_ ла вес_ на, крізь бло_ ка_ ду зи_ ми при_ ле_
 _ ті_ ла вес_ на.

Розійшлися дими,
 відгриміла війна,
 крізь блокаду зими
 прилетіла весна. } 2 рази

Не гудуть угорі
 бомбовози вночі,—

гомонять до зорі
 журавлині ключі. } 2 рази

І з лихого пітьми
 світлий день вирина...
 Крізь блокаду зими
 прилетіла весна. } 2 рази

На узліссі, під горою

Музика В. Тилика

Слова М. Упеника

Elegiaco. Severo

mf

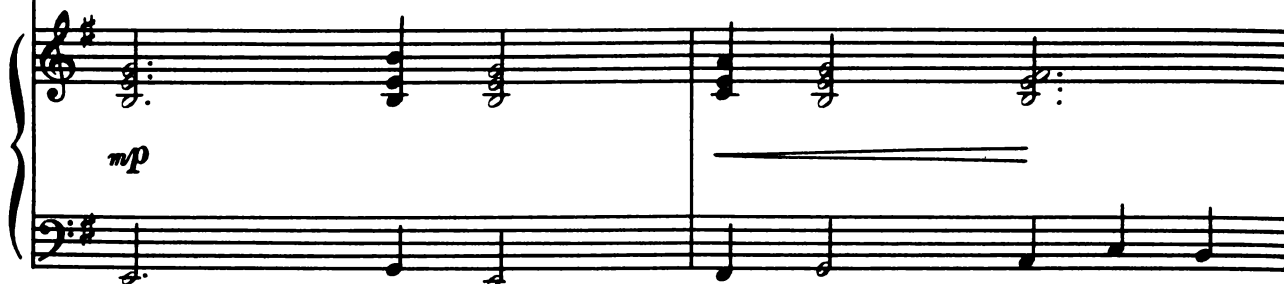
The piano introduction consists of two systems of music. The first system has a treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 4/4 time signature. It begins with a whole rest, followed by a quarter note G4, a quarter note A4, and a quarter note B4. The bass clef has a whole rest. The second system continues with chords in the treble and a melodic line in the bass. A dynamic marking of *mf* is placed in the first measure.

mp

На уз_ліс_сі, під го_ро_ю, в шу_мі вер_хо_віть,

The vocal line begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 4/4 time signature. It starts with a dynamic marking of *mp*. The melody is: G4 (quarter), A4 (quarter), B4 (quarter), G4 (quarter), F#4 (quarter), E4 (quarter), D4 (quarter), C4 (half).

mp

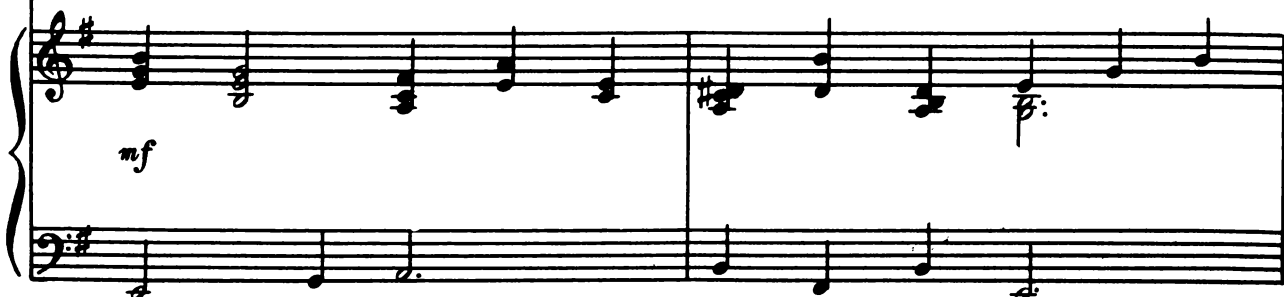
The piano accompaniment for the first vocal line consists of two systems. The first system has a treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 4/4 time signature. It features chords: G4 (quarter), A4 (quarter), B4 (quarter), G4 (quarter), F#4 (quarter), E4 (quarter), D4 (quarter), C4 (half). The bass clef has a whole note G3. A dynamic marking of *mp* is placed in the first measure.

mf

не_ві_до_мо_му ге_ро_ю пам'ят_ник сто_їть.

The vocal line continues with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 4/4 time signature. It starts with a dynamic marking of *mf*. The melody is: B4 (quarter), A4 (quarter), G4 (quarter), F#4 (quarter), E4 (quarter), D4 (quarter), C4 (half).

mf

The piano accompaniment for the second vocal line consists of two systems. The first system has a treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a 4/4 time signature. It features chords: B4 (quarter), A4 (quarter), G4 (quarter), F#4 (quarter), E4 (quarter), D4 (quarter), C4 (half). The bass clef has a whole note G3. A dynamic marking of *mf* is placed in the first measure.

Вже дав_но вій_ни не_ма_є, та зав_жди сол_дат

у ру_ках сво_їх три_ма_є вір_ний ав_то_мат.

На узліссі, під горою,
в шумі верховіть,
Невідомому герою
пам'ятник стоїть.

Вже давно війни немає,
та завжди солдат
у руках своїх тримає
вірний автомат.

Землю цю — єдину в світі —
він зберіг живим
і лишився на граніті
миру вартовим.

На узліссі, під горою,
в шумі верховіть,
Невідомому герою
пам'ятник стоїть.

Ой ходила дівчина бережком

Українська народна пісня

Обробка М. Т. Лисенка

Moderato

mf
Ой хо_ди_ла

дів_чи_на бе_режком, за_га_ня_ла се_лез_ня ба_тіж_ком.

p *cresc.* *f* *p*
І_ди, і_ди, се_лез_ню, до_дому, про_дам те_бе ді_до_ві ста_ро_му.

p *cresc.* *f* *p*

Ой ходила дівчина бережком, (2 рази)
Заганяла селезня батіжком. (2 рази)

Иди, іди, селезню, додому, (2 рази)
Продам тебе дідові старому. (2 рази)

За три копи селезня продала, (2 рази)
А за копу дударика найняла. (2 рази)

Заграй мені, дударіку, на дуду, (2 рази)
Нехай же я своє горе забуду. (2 рази)

Ой минула вже зима

Українська народна пісня

Обробка М. Т. Лисенка

Moderato

mf

Ой ми_ну_ла вже зи_ма,

f *mf*

The first system of the musical score. It consists of a vocal line on a single staff and a piano accompaniment on two staves (treble and bass clef). The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 2/4. The tempo is marked 'Moderato'. The vocal line begins with a rest, followed by a melodic phrase starting on a half note G4. The piano accompaniment starts with a forte (*f*) chord in the right hand and a bass line in the left hand. Dynamics include *mf* for the vocal line and *f* and *mf* for the piano accompaniment.

сні_гу, льо_ду вже не_ма. Ой не_ма,

The second system of the musical score. The vocal line continues with the lyrics 'сні_гу, льо_ду вже не_ма. Ой не_ма,'. The piano accompaniment continues with a melodic line in the right hand and a bass line in the left hand. The dynamics are consistent with the previous system.

ой, не_ма, сні_гу, льо_ду вже не_ма. Ой не_ма,

The third system of the musical score. The vocal line concludes with the lyrics 'ой, не_ма, сні_гу, льо_ду вже не_ма. Ой не_ма,'. The piano accompaniment concludes with a final chord in the right hand and a bass line in the left hand. The dynamics are consistent with the previous systems.

сні _ гу, льо _ ду вже не _ ма.

Ой, минула вже зима,
 Снігу, льоду вже нема.
 Ой нема, ой нема,
 Снігу, льоду вже нема.
 Ой нема,
 Снігу, льоду вже нема.

Прилетіли журавлі,
 І великі, і малі.
 Журавлі, журавлі,

І великі, і малі.
 Журавлі,
 І великі, і малі.

Ми цю пісеньку співаєм
 І веснянку викликаєм.
 Ой, весна, ой, красна,
 Ти прийшла до нас, весна.
 Ой, весна,
 Ти прийшла до нас, красна!

Подоляночка
Українська народна пісня
За обробкою Л. Ревуцького *

Andantino

The piano introduction is in 4/4 time, B-flat major, and Andantino tempo. It features a treble clef staff with a whole rest, and a grand staff (treble and bass clefs) with a melodic line in the right hand and a bass line in the left hand. The right hand starts with a piano (*pp*) dynamic. The melody consists of eighth and quarter notes, with some chromaticism.

The first system of the vocal and piano accompaniment. The vocal line is in a treble clef, B-flat major, 4/4 time. It begins with a whole rest, followed by a repeat sign and a melody starting on a half note. The lyrics are: "Десь тут бу_ ла по_ до_ ля_ ноч_ ка,". The piano accompaniment is in a grand staff, B-flat major, 4/4 time, with a melodic line in the right hand and a bass line in the left hand. The right hand starts with a piano (*p*) dynamic. The piano part features a steady eighth-note accompaniment in the right hand and a simple bass line in the left hand.

The second system of the vocal and piano accompaniment. The vocal line continues with the lyrics: "десь тут бу_ ла мо_ ло_ де_ сень_ ка, тут во_ на сі_ ла,". The piano accompaniment continues with the same accompaniment pattern as the first system, with a piano (*p*) dynamic. The piano part features a steady eighth-note accompaniment in the right hand and a simple bass line in the left hand.

тут во_на впа_ ла, до зем_лі при_па_ ла, сім літ не вми_ва_ лась,

1 *rit.* бо во_ди не ма_ ла. 2 бе_ри ту, що з кра_ ю!

rit. *dim.*

Десь тут була подоляночка,
 Десь тут була молодесенька,
 Тут вона сіла,
 Тут вона впала,
 До землі припала,
 Сім літ не вмивалась,
 Бо води не мала.

Ой, устань, устань, подоляночко,
 Ой, устань, устань, молодесенька,
 Вмий своє личко,
 Личко біленьке,
 Біжи до Дунаю,
 Бери молоденьку,
 Бери ту, що з краю!

Суниці і синиці

Музика Л. Дичко *

Слова М. Лисача

Andante

p

pp *p*

1.2. Я у лі_ сі гу_ ля_ ла і су_ ни_

_ ці зби_ ра_ ла. При_ ле_ ті_ ли си_ нич_ ки та й схо_ пи_ ли су_

Meno mosso

mf *sf* *rit.*

_ нич_ ки. 3. Ці су_ нич_ ки смач_ ні, за_ ли_ шить їх ме_ ні.

Я у лісі гуляла
І суниці збирала.
Прилетіли синички
Та й схопили сунички.

До синиць я сказала:
— Ви суниць щоб не брали,
А ловіть краще мошки,
Бо тут ягідок трошки.
Ці синички смачні,
Залишіть їх мені.

Ой весела річенька

Музика А. Філіпенка *
Слова Г. Бойка

Moderato

The musical score is written in 2/4 time with a key signature of one flat (B-flat). It consists of three systems. The first system is an instrumental introduction for the piano, marked *p*. The second system continues the piano accompaniment, marked *mf*. The third system includes a vocal line with lyrics and a piano accompaniment marked *mp*. The lyrics are: "Ой рос-гуть вер-би-чень-ки на кру-тім бе-реж-ку, а ве-се-ла".

рі_ чень_ка, як в зе_ле_ нім він_ку! Ой ти, рі_ чень_ко,

і в'юн_ка, і швидка, ой ти, рі_ чень_ко, го_лу_ба, го_мін_ка!

Ой ростуть вербиченьки
На крутім березку,
А весела річенька —
Як в зеленім вінку!

Приспів:

Ой ти, річенько,
І в'юнка, і швидка,
Ой ти, річенько,
Голуба, гомінка!

Плине-плине річенька,
В береги хлюпотить,
З хвилию вербиченька
Розмовля-шелестить.

Приспів.

Зрошуєш ти водами
І сади, і поля,
Щоб новими сходами
Розквітала земля.

Приспів.

Надійшла весна прекрасна

Музика Б. Фільц

Слова І. Франка

Scherzando

На_дій_

mf

The first system of the musical score is in 2/4 time with a key signature of two flats (B-flat and E-flat). It features a vocal line and a piano accompaniment. The piano part begins with a dynamic marking of *mf* and consists of a rhythmic pattern of eighth notes in the right hand and a simple bass line in the left hand. The vocal line starts with a whole rest followed by a half note G4, then a quarter note A4, and a quarter note B4.

-шла вес_ на пре_ крас_ на, мно_ го_ цвіт_ на,

The second system continues the vocal line with the lyrics "-шла вес_ на пре_ крас_ на, мно_ го_ цвіт_ на,". The piano accompaniment continues with the same rhythmic pattern. The vocal line consists of a half note G4, a quarter note A4, a quarter note B4, a quarter note C5, a quarter note B4, a quarter note A4, and a quarter note G4.

теп_ ла, яс_ на, мно_ го_ цвіт_ на, теп_ ла,

The third system continues the vocal line with the lyrics "теп_ ла, яс_ на, мно_ го_ цвіт_ на, теп_ ла,". The piano accompaniment continues with the same rhythmic pattern. The vocal line consists of a quarter note G4, a quarter note A4, a quarter note B4, a quarter note C5, a quarter note B4, a quarter note A4, a quarter note G4, a quarter note F4, a quarter note E4, and a quarter note D4.

ясна, мов дівчина, мов дівчина у вінку.

Ожили лу́ги, дібро́ви,
Повно́ гамору́, розмови́ (2 рази)
І пісе́нь,
І пісе́нь в чага́рнику.

Ожили лу́ги, дібро́ви,
Повно́ гамору́, розмови́ (2 рази)
І пісе́нь,
І пісе́нь в чага́рнику.

Надійшла весна прекрасна,
Многоцвітна, тепла, ясна, (2 рази)
Мов дівчина,
Мов дівчина у вінку.

Ожили лу́ги, дібро́ви,
Повно́ гамору́, розмови́ (2 рази)
І пісе́нь,
І пісе́нь в чага́рнику.

Все співає і росте

Музика Б. Фільц
Слова П. Осадчука

Vivo, giocoso

Щой-но дощ про-ло-по-

f *mf* *p*

The first system of the musical score consists of a vocal line and piano accompaniment. The vocal line is in a 4/4 time signature with a key signature of one flat (B-flat). It begins with a whole rest, followed by a quarter note G4, a quarter note A4, a quarter note Bb4, and a quarter note C5. The piano accompaniment features a rhythmic pattern of eighth notes in the right hand and quarter notes in the left hand. The dynamics are marked as *f* (forte), *mf* (mezzo-forte), and *p* (piano).

- тів по да-хах, стеж-ках і лис-ті.

The second system continues the musical score. The vocal line has a whole rest, followed by a quarter note G4, a quarter note A4, a quarter note Bb4, and a quarter note C5. The piano accompaniment continues with the same rhythmic pattern. The dynamics are marked as *f*, *mf*, and *p*.

В дзьоб-ках мок-рих го-роб-ців кра-пе-ли-ни

The third system concludes the musical score. The vocal line has a whole rest, followed by a quarter note G4, a quarter note A4, a quarter note Bb4, and a quarter note C5. The piano accompaniment continues with the same rhythmic pattern. The dynamics are marked as *f*, *mf*, and *p*.

зо - ло - тис - ті, в дзьоб - ках мок - рих го - роб - ців

The first system consists of a vocal line on a single staff and a piano accompaniment on two staves. The vocal line begins with a half note 'зо', followed by quarter notes 'ло', 'тис', and 'ті'. The piano accompaniment features a rhythmic pattern of eighth notes in the right hand and quarter notes in the left hand.

кра - пе - ли - ни зо - ло - тис - ті, кра - пе - ли - ни зо - ло - тис - ті,

The second system continues the vocal line with quarter notes 'кра', 'пе', 'ли', 'ни', 'зо', 'ло', 'тис', and 'ті'. The piano accompaniment includes a dynamic marking of *pp* (pianissimo) and features a sustained bass line with a slur.

кра - пе - ли - ни зо - ло - тис - ті.

The third system concludes the vocal line with quarter notes 'кра', 'пе', 'ли', 'ни', 'зо', 'ло', 'тис', and 'ті'. The piano accompaniment continues with a sustained bass line and includes a dynamic marking of *pp*.

1.2.3

4

сон _ це зо _ ло _ те!

Щойно дощ пролопотів
По дахах, стежках і листі.
В дзьобках мокрих горобців } 2 рази
Крапельни золотисті.

Звичайнісінька сосна,
Що у річку задивилась,
Забриніла, як струна, } 2 рази
Й соняшно зазолотилась.

Хата, сад і сірий кіт,—
Все в перлинках-переливах,
Світ убрався в злотоцвіт, } 2 рази
Як прийшла весняна злива.

Все співає і росте,
Як промчала громовиця.
Лугом сонце золоте } 2 рази
В кожній квіточці іскриться,
Сонце золоте!

Дівчина-бавовнярка

Музика В. Ахмедова
Обробка М. Чембержі
Слова Р. Сеїдова

Con moto

The piano introduction consists of three measures. The right hand plays a series of chords and eighth notes, while the left hand plays a bass line. A dynamic marking of *mf* is present. A box with the letter 'X' and a '3' above it is placed over the first measure of the left hand, indicating a specific playing technique.

The first line of the song features a vocal melody and piano accompaniment. The lyrics are: "В не_бі го_рять со_няч_ний схід,". The piano accompaniment includes chords and a bass line. A dynamic marking of *mf* is present.

The second line of the song features a vocal melody and piano accompaniment. The lyrics are: "день тру_до_вий пра_не в по_хід. В по_лі про_ліг". The piano accompaniment includes chords and a bass line. A dynamic marking of *mp* is present.

³ X — харківський спосіб гри.

вра_ніш_ній слід — то по зем_лі дів_чи_на йде.

The first system of the musical score consists of a vocal line and piano accompaniment. The vocal line is written in a single staff with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The lyrics are: "вра_ніш_ній слід — то по зем_лі дів_чи_на йде." The piano accompaniment is written in two staves (treble and bass clefs) with a key signature of one flat. It features a steady bass line and a more active treble line with chords and melodic fragments.

The second system of the musical score continues the vocal line and piano accompaniment. The vocal line has a double bar line and repeat dots at the beginning. The piano accompaniment includes a box labeled 'X' in the bass line, indicating a specific chord or fingering. The music continues with similar rhythmic and melodic patterns.

Зрі_є вро_жай —

The third system of the musical score continues the vocal line and piano accompaniment. The vocal line begins with a dynamic marking of *f* (forte). The lyrics are: "Зрі_є вро_жай —". The piano accompaniment includes another box labeled 'X' in the bass line. The system concludes with a double bar line and repeat dots.

їй не до сну, ба_чить ме_ту ли_ше од_ну,

на_че зо_рю в не_бі яс_ну_шед_рих по_лів

вір_на доч_ка. В сприт_них ру_ках

mf

acceler. *mf*

1

ді_ ло ки_ пиль, а на ус_ тах піс_ ня дзве_ нить.

The first system of music features a vocal line on a treble clef staff and a piano accompaniment on grand staff (treble and bass clefs). The vocal line begins with a first ending bracket over the first measure. The lyrics are: ді_ ло ки_ пиль, а на ус_ тах піс_ ня дзве_ нить.

1

З по_ ля не_ се ра_ діс_ ну мить щед_ рих по_ лів.

The second system of music continues the vocal line and piano accompaniment. The lyrics are: З по_ ля не_ се ра_ діс_ ну мить щед_ рих по_ лів.

1 2

вір_ на доч_ ка. дів_ чи_ на йде.

The third system of music concludes the piece. It includes a first ending bracket over the first two measures and a second ending bracket over the last two measures. The lyrics are: вір_ на доч_ ка. дів_ чи_ на йде.

В небі горить сонячний схід,
 День трудовий прагне в похід.
 В полі проліг вранішній слід —
 То по землі дівчина йде.
 Зріє врожай — їй не до сну,
 Бачить мету лише одну,
 Наче зорю в небі ясну —
 Щедрих полів вірна дочка.

В спритних руках діло кипить,
 А на устах пісня дзвенить.
 З поля несе радісну мить
 Щедрих полів вірна дочка.
 Вітер гойднув чорну косу,
 Наче обняв її красу...
 Хто там ступив знов на росу? —
 То по землі дівчина йде. Гей!

Розмова з Леніним

Музика В. Локтева
Слова В. Крючкова
Перекладення І. Плахотної

Cantabile

mp

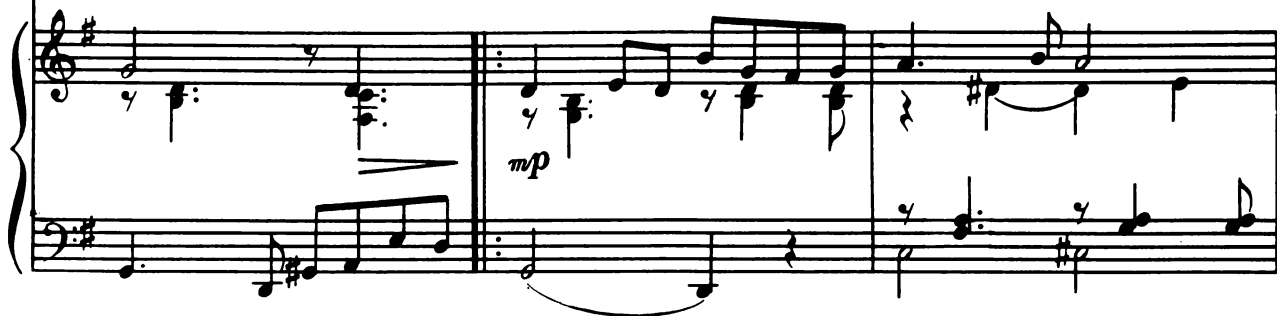
The piano introduction consists of two staves. The right hand features a melodic line with eighth and sixteenth notes, while the left hand provides a harmonic accompaniment with chords and single notes. The tempo is marked 'Cantabile' and the dynamics are 'mp'.

mf

Па_хо_ща_ми ніж_ни_ми зе_ ле_ ни_ми

The vocal line begins with a rest, followed by a melodic phrase in the key of D major. The lyrics are 'Па_хо_ща_ми ніж_ни_ми зе_ ле_ ни_ми'.

mp

The piano accompaniment for the first vocal phrase. The right hand has chords and moving lines, while the left hand has a steady bass line. Dynamics include 'mp'.

над Москво_ю травень закруж_ ляв. На_вес_ні зу_стрілись ді_ти

The vocal line continues with the lyrics 'над Москво_ю травень закруж_ ляв. На_вес_ні зу_стрілись ді_ти'.

The piano accompaniment for the second vocal phrase. It features a similar harmonic structure to the first system, with chords in the right hand and a bass line in the left hand.

з Ле_ ні_ ним, Ле_ нін з ними дов_ го роз_ мов_ ляв.

На_ вес_ ні зу_ стрі_ лись ді_ ти з Ле_ ні_ ним,

Ле_ нін з ними дов_ го роз_ мов_ ляв. - на!

Пахощами ніжними зеленими
 Над Москвою травень закружляв.
 Навесні зустрілись діти з Леніним,
 Ленін з ними довго розмовляв. } 2 рази

Дні спливали веснами зеленими,
 Зустріч та лишилася в серцях.
 Всі на світі діти люблять Леніна,
 Бо відкрив він їм до щастя шлях. } 2 рази

«Треба, щоб росли ви комуністами,
 Щоб мета крізь бурі вас вела».
 Гріло сонце променями чистими,
 І розмова з Іллічем ішла. } 2 рази

День новий ми з Леніним стрічаємо,
 Юність світу з ним іде ясна.
 Світлом Леніна життя осяяне,
 Ленін — наше сонце і весна! } 2 рази

Зміст

Передмова	3
Загальні методичні настанови	4
Розділ перший. Вокально-інструментальні вправи та вокалізи	11
Розділ другий. Учень співає, учитель акомпанує	50
Розділ третій. Учень та учитель співають і акомпанують	63
Розділ четвертий. Учень співає і акомпанує на бандурі без механізму для перестроювання	75
Розділ п'ятий. Учень співає і акомпанує на бандурі з механізмом для перестроювання	90

Редакторы-составители
**Зинаида Петровна Бузина,
Николай Тимофеевич Лысенко,
Альвина Маркиановна Шептицкая**
СОЛЬНОЕ ПЕНИЕ БАНДУРИСТА

Репертуарный сборник
для детских музыкальных школ
и музыкальных училищ

(Текст на украинском языке)

Киев, «Музычна Україна», 1985

Редактор *О. М. Немкович*
Літературний редактор *Л. Н. Рахліна*
Художник *В. Д. Єрмаков*
Художній редактор *О. В. Квітка*
Технічний редактор *Н. А. Гальчинська*
Коректори *Н. Б. Ревуцька, В. В. Юрченко*

Н/К

Здано на виробництво 15.03.85. Підписано до друку 08.08.85. БФ 40842. Формат 84×108¹/₁₆. Папір офсетний № 1. Гарнітура літературна. Спосіб друку офсетний. Умов.-друк. арк. 12,6. Умов. фарбовідб. 13,44. Облік.-вид. арк. 13,14. Тираж 1800 пр. Замовлення № 5-3046. Ціна 1 крб. 40 к.
Видавництво «Музична Україна»
252004, Київ, Пушкінська, 32.
Київська нотна фабрика, 252655, МСП, Київ-80,
Фрунзе, 51а.